इन्सेक बुलेटिन

इन्सेक insec

वर्ष १ अङ्क १० जेठ-असार (संयुक्ताङ्क) २०७९

मानव अधिकार संरक्षणका लागि सरोकारवालाबिच सहकार्यमा जोड

इन्सेकद्वारा काठमाडौँमा आयोजित अन्तरक्रिया कार्यक्रममा मानव अधिकार संरक्षणका लागि सरोकारवालाबिच सहकार्यको आवश्यकतामा जोड दिइएको छ ।

इन्सेकले असार ८ गते आयोजना गरेको मानव अधिकार संरक्षणको सवालमा राष्ट्रिय मानव अधिकार संस्थाहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सरोकारवालाले सो कुरामा जोड दिएका हुन् ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अध्यक्ष तपबहादुर मगरले मानव अधिकार संरक्षणका लागि समन्वय र सहकार्यका साथ अघि बढ्ने बताउनु भयो ।

उहाँले भन्नु भयो-'मानव अधिकार संरक्षणका लागि सहकार्य र समन्वयका लागि आयोग हरहमेशा तयार छ ।'

राष्ट्रिय दलित आयोगका अध्यक्ष देवराज विश्वकर्माले सहकार्यका साथ काम गर्दा सकारात्मक परिणाम प्राप्त हुने बताउनु भयो ।

राष्ट्रिय समावेशी आयोगकी सदस्य विष्णु ओझाले पहुँचका आधारमा न्याय निरूपण हुन नहुने बताउँदै सबैले न्याय पाउने वातावरण निर्माणका लागि राष्ट्रिय मानव अधिकार संस्थाहरूको सहकार्यमा जोड दिनु भयो ।

यसभित्र ....

- मानव अधिकार संरक्षणका लागि सरोकारवालाबिच सहकार्यमा जोड/१
- वार्षिक कार्यक्रम समीक्षा कार्यक्रम सम्पन्न/२
- निर्वाचन आयोगसमक्ष स्थानीय तह निर्वाचन-२०७९ पर्यवेक्षण प्रतिवेदन पेश/३
- प्रदेश १/४
- मधेश प्रदेश/७
- बागमती प्रदेश/१०
- गण्डकी प्रदेश/१२
- लुम्बिनी प्रदेश/१७
- कर्णाली प्रदेश/२२
- सुदूरपश्चिम प्रदेश/२६

राष्ट्रिय दलित आयोगका सदस्य जिवछ यादवले सबै आयोग र मानव अधिकार संस्थाहरूले संयुक्त रूपमा काम गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेककी अध्यक्ष डा. इन्दिरा श्रेष्ठले राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग र अन्य आयोगले सरकारलाई गरेका सिफारिश कार्यान्वयनका लागि दबाब दिनु पर्ने बताउनु भयो ।

उहाँले भन्नु भयो-'मानव अधिकार संरक्षणका सवालमा सहकार्य र समन्वयका लागि राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले नेतृत्व लिनु पर्दछ ।'

वार्षिक कार्यक्रम समीक्षा कार्यक्रम सम्पन्न

इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयको आयोजनामा असार १५ गते चितवनको सौरहामा केन्द्रीय वार्षिक समीक्षा बैठक सम्पन्न भएको छ ।

दुई दिने कार्यक्रममा इन्सेककी अध्यक्ष डाक्टर इन्दिरा श्रेष्ठले इन्सेकले मानव अधिकारको क्षेत्रमा गरेको कामको मूल्याङ्कन आफैंले गर्ने र यसको साख जोगाइनु पर्ने बताउनु भयो ।

डाक्टर श्रेष्ठले अधिकार प्राप्तिका लागि गरेको अभियानबाट धेरै व्यक्ति राजनीतिक नेतृत्वमा पुगिसके पनि अझै मानव अधिकार आन्दोलनको आवश्यकता रहेको बताउनु भयो । इन्सेक कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले गरेका कामको स्थायित्वको दायित्व पनि इन्सेकसँग नै रहने बताउनु भयो ।

उहाँले नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकले मानव अधिकारको संरक्षणका लागि गरेको योगदान र स्थानीय तहमा गरेका कामका मूख्य उपलब्धिलाई अभिलेख गर्नुपर्ने बताउनु भयो । कार्यक्रममा सातै प्रदेशमा गरिएका तीन वर्षे कार्यक्रमका उपलब्धिको समीक्षा सहितको प्रस्तुति प्रदेश कार्यालयका प्रतिनिधिले गरेका थिए । कार्यक्रममा मानव अधिकार प्रलेख तथा पैरवी कार्यक्रम, मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रमले गरेका कामको उपलब्धि, पीडितको रहात, जिम्मेवार निकायलाई जबाफदेही बनाउने कार्यक्रमबाट प्राप्त उपलब्धि र सफलताका कथाको प्रस्तुति गरिएको थियो । मानव अधिकार प्रलेख तथा पैरवी विभाग प्रमुख श्रीराम बजगाईंले

कार्यक्रमको समीक्षाको प्रस्तुतिकरण गर्दै परियोजनाले लक्ष्य गरेका उपलब्धि ८० प्रतिशत भन्दा बढी पूरा भइसकेको बताउनु भयो ।

सोही विभागकी सम्झा श्रेष्ठले मानव अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न सञ्जालसँगको समन्वय र सहकार्य गर्दै इन्सेकले मानव अधिकार रक्षक, युपिआर लगायतका कानुन तथा ऐन निर्माणमा काम गर्दै आएको बताउनु भयो ।

मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रमका प्रमुख मदन पौडेलले जिम्मेवार निकायलाई जबाफदेही बनाउने कार्यक्रमले सेवाप्रदायक निकाय र सेवाग्रहीबिच समन्वयको काम गर्न सफल भएको बताउनु भयो ।

निर्वाचन आयोगसमक्ष स्थानीय तह निर्वाचन-२०७९ पर्यवेक्षण प्रतिवेदन पेश

इन्सेकले निर्वाचन आयोगसमक्ष जेठ ३० गते स्थानीय तह निर्वाचन-२०७९ पर्यवेक्षण प्रतिवेदन पेश गरेको छ । इन्सेककर्मीको एक टोली आयोगमा पुगेर प्रतिवेदन पेश गरेको हो भने अनलाइनमाध्यमबाट पनि प्रतिवेदन पेश गरेको छ ।

यसअघि इन्सेकले छिटफुट वादविवाद, केही झडप तथा आचारसंहिता उल्लङ्घनका घटना बाहेक शान्तिपूर्ण रूपमा स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएको उल्लेख गरी निर्वाचनकै दिन प्रारम्भिक प्रतिवेदन पेश गरिसकेको थियो ।

निर्वाचन आयोगबाट पर्यवेक्षण अनुमति प्राप्त गरेका आफ्ना २ सय ३४ जना पर्यवेक्षकले देशभरका २ सय ५० भन्दा बढी मतदानस्थलको अनुगमन गरेको जनाउँदै इन्सेकले विगतका निर्वाचनजस्तै यस निर्वाचनमा पनि अपाङ्गता भएका मतदाताले केही स्थानमा मतदान गर्न कठिनाइ भोग्नु परेको जनाएको छ ।

अघिल्लो निर्वाचनका लागि मतदाता परिचयपत्र लिएका मतदाताको क्रम सङ्ख्या फरक हुँदा नाम खोज्न समय लागेको र यसले मतदान प्रक्रियामा ढिलासुस्ती भएको पनि इन्सेकले जनाएको छ ।

प्रतिवेदन बुझ्दै निर्वाचन आयोगका उपसचिव कमल भट्टराईले पर्यवेक्षण प्रतिवेदनमा औँल्याइएका विषयलाई आयोगले तयार गर्ने एकीकृत प्रतिवेदनमा समेट्ने बताउनु भयो ।

इन्सेकको निर्वाचन पर्यवेक्षण फोकल पर्सन एवम् इन्सेक अनलाइनका सम्पादक रमेशप्रसाद तिमल्सिनाले निर्वाचन पर्यवेक्षणका क्रममा देखिएका विषयलाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको बताउनु भयो ।

प्रतिवेदन बुझाउँदै इन्सेक अनलाइन अङ्ग्रेजी सम्पादक आर्या अधिकारीले

स्थानीय तह निर्वाचन २०७९

पर्यवेक्षण प्रतिवेदन

२०७९ जेठ ३० गते

मानव अधिकार र सामाजिक न्यायका निम्ति
अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पवमञ्जुषा: ९७२६, ललितपुर
फोन: ५२१८७७०, फ्याक्स: ५२१८२५१
इमेल: insec@insec.org.np, वेबसाइट: www.insec.org.np, www.inseconline.org

पर्यवेक्षण गर्ने संस्थाहरूसँग छलफल गरी आगामी निर्वाचनहरूमा पर्यवेक्षण कार्यलाई सहज बनाउनु पर्ने बताउनु

जिल्ला प्रतिनिधिहरूसँग अन्तरक्रिया सम्पन्न

मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाहरू प्रमाणित गर्न जिल्ला प्रतिनिधिहरूको अन्तरक्रिया कार्यक्रम असार १० गते विराटनगरमा सम्पन्न गरिएको छ ।

इन्सेक प्रदेश १ मातहतका १४ जना जिल्ला प्रतिनिधिसहित प्रदेश कार्यालयको सहभागितामा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको हो ।

कार्यक्रममा जिल्ला प्रतिनिधिहरूले इन्सेक अभियानसँग जोडिएपछिका अनुभवहरू आदानप्रदान गरेका छन् ।

जिल्ला प्रतिनिधिले इन्सेक अनलाइन समाचार, वर्ष पुस्तक र अभिलेखकासाथै पीडितलाई न्यायमा पहुँचका लागि सहयोग गरेको विषयमा जानकारी गराएका छन् ।

कार्यक्रममा झापाका प्रतिनिधि नरेश खातीले झापा जिल्लामा विगत ५ महिनाको अवधिमा भएका घटनाका बारेमा जानकारी गराउनु भएको थियो । उहाँले आफूले पीडितलाई न्यायमा पहूँचका लागि काम गरिरहेको बताउनु भयो । खातीले मानव अधिकारको संरक्षण र पीडितलाई न्यायमा पहुँचका लागि निरन्तर सहयोग गरिरहने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नु भयो ।

सुनसरी प्रतिनिधि जयकृष्ण यादवले सीमा क्षेत्रसँग जोडिएको जिल्ला भएकाले सीमावर्ती क्षेत्रका पीडितहरू न्यायिक पहुँचबाट टाढा रहने गरेको र त्यस्ता पीडितहरूलाई न्यायिक पहुँचमा इन्सेकले सहयोग गरेको बताउनु भयो । उहाँले न्यायिक पहुँचका लागि आफूले निरन्तर सहयोग गरिरहेको जानकारी दिनु भयो ।

खोटाङ प्रतिनिधि तारानाथ फुयलले जिल्लामा रहस्यमय ढङ्गले मारिएका दुई जना महिला र एक जना बालिकाको परिवारलाई न्याय दिलाउनका लागि इन्सेक जिल्ला प्रशासन कार्यालय खोटाङमार्फत गृहमन्त्रालय र राष्ट्रिय महिला आयोगलाई ज्ञापनपत्र बुझाएको बताउनु भयो ।

इन्सेक प्रदेश १ का प्रमुख सोमराज थापाले जिल्ला प्रतिनिधिहरूले समाचार, घटना अभिलेखिकरणकासाथै पीडितहरूलाई न्यायको पहुँचका लागि पनि सहयोग गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

अन्तक्रियामा इन्सेकले मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाको अभिलेखीकरणसँगै पीडितलाई न्यायमा पहुँच स्थापित गर्न मानव अधिकार प्रलेख तथा प्रसार कार्यक्रम सञ्चालन गरेको इन्सेक प्रदेश १, कार्यालयका प्रलेख अधिकृत पुण्य अधिकारीले बताउनु भएको छ ।

सार्वजनिक लेखा समितिसँग छलफल

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) प्रदेश १, ले प्रदेश १ को सार्वजनिक लेखा समितिसँग छलफल गरेको छ ।

इन्सेक प्रदेश १, प्रमुख सोमराज थापाको नेतृत्वमा नागरिक समाज, पत्रकार लगायतको टोलीले प्रदेश १ को सार्वजनिक लेखा समितिका पदाधिकारीहरूसँग जेठ ३१ गते छलफल गरेको हो ।

छलफलमा सार्वजनिक लेखा समितिका सभापति शिवनारायणसिंह गनगाईले प्रदेश १, को सार्वजनिक लेखा समितिले गरेका कामहरूबारे जानकारी गराउनु भएको थियो ।

सभापति गनगाईले कोभिड-१९ महामारीका कारण सोचे अनुसारको काम गर्न नसके पनि प्रदेश सरकारको वेरूजु घटाउन महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको बताउनु भयो । उहाँले सार्वजनिक लेखा समितिले सरकारी खर्च मितव्ययी भए नभएको बारे अनुगमन गरी समितिमा छलफल गरेर सरकारलाई सुझाव तथा निर्देशन दिंदै आएको जानकारी गराउनु भयो ।

सभापति गनगाईले महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनका आधारमा प्रदेश सरकारको वेरूजु असुल उपरका लागि पहल गरिरहेको बताउनुभयो । उहाँले भन्नुभयो 'प्रदेश सरकारको अनियमितता बारे संसदमा प्रश्न उठेमा, पत्रपत्रिकामा समाचार प्रकाशित भएमा र समितिमा उजुरी परेमा सार्वजनिक लेखा समितिले छानविन गरी आवश्यक निर्देशन दिने गरेकोछ ।' सिंहले प्रदेश सरकारको

पछिल्लो तीन वर्षको वेरूजु रकम २ अर्ब ५१ करोड ४२ लाख रुपियाँ रहेको जानकारी दिनुभयो ।

सबै भन्दा बढी वेरूजु भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयको देखिएको छ । भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयको वेरूजु ६० दशमलव ३४ प्रतिशत रहेको छ । यस्तै सामाजिक विकास, उद्योग वन तथा वातावरण मन्त्रालयको वेरूजु पनि धेरै देखिएको छ ।

नेपाल पत्रकार महासङ्घ मोरङ शाखाका सचिव नेत्र पी अधिकारीले सार्वजनिक लेखा समितिको सभापति, प्रतिपक्ष दलले पाउनुपर्ने भन्ने विषयको जिज्ञासामा सभापति सिंहले विगतका सरकारले गरेकै कामहरू र वेरूजुको विषयमा सार्वजनिक लेखा समितिले लेखाजोखा गरिरहेकाले तत्काल समितिको सभापति परिवर्तन आवश्यक नरहेको बताउनु भयो ।

सार्वजनिक लेखा समितिकी सदस्य कुसुम श्रेष्ठले सार्वजनिक लेखा समितिको सभापति प्रतिपक्षले पाउनुपर्ने आवाज उठेको भए पनि समितिले निश्पक्ष रूपमा काम गरिरहेकाले सभापति फेर्न जरूरी नभएको बताउनु भयो ।

छलफलमा सार्वजनिक लेखा समितिका सदस्यहरू अम्बिका थापा, कुलप्रसाद साम्बा, लोकप्रसाद संग्रौला, सञ्जाकुमारी दनुवार, होमकुमारी

इन्सेकद्वारा प्रदेशसभाको उद्योग, पर्यटन तथा वातावरण समितिसँग छलफल

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) ले प्रदेश १ को प्रदेशसभाको उद्योग, पर्यटन तथा वातावरण समितिसँग जेठ ३० गते छलफल गरेको छ ।

इन्सेक प्रदेश १, प्रमुख सोमराज थापाको नेतृत्वमा पत्रकार र सामाजिक अभियान्तासहितको टोलीले प्रदेश १ को उद्योग, पर्यटन तथा वातावरण समितिले साढे ४ वर्षको अवधिमा गरेका कामहरूबारे जानकारी लिएको छ ।

कार्यक्रममा उद्योग,पर्यटन तथा वातावरण समितिकी सभापति सीता थेवे जगेवुले साढे ४ वर्षको अवधिमा समितिले गरेका कामहरूबारे जानकारी गराउनु भएको छ । उहाँले हालसम्म समितिमा आएका चार ओटा विधेयकलाई समितिका सदस्यहरू, सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधिहरूसँग छलफल गरी राय सुझावसहित प्रदेश सभामा पठाएको जानकारी दिनुभयो ।

यस्तै समितिले प्रदेशका विभिन्न स्थानमा स्थलगत भ्रमण गरी उद्योग, पर्यटन प्रवर्द्धन तथा वातावरण संरक्षणका विषयमा सरकारलाई सुझावसमेत दिएको बताउनु भयो । उहाँले सोचेजस्तो गरी काम गर्न नसकेपनि समितिमा आएका विधेयकहरू प्रदेशको राजधानी विराटनगर र प्रदेशका विभिन्न जिल्लामा कार्यक्रम गरी सरोकारवालाहरूसँग छलफल र सुझाव लिइएको जानकारी दिनुभयो ।

समितिका सदस्य बुद्धिकुमार राजभण्डारीले प्रदेशले धेरै ओटा कानुन बनाए पनि कार्यान्वयनको अवस्था कमजोर रहेको बताउनु भयो । उहाँले प्रदेशको कानुनलाई कसैले नटेरेको गुनासो गर्नु भयो । 'प्रदेशले कानुन त बनाएको छ' राजभण्डारीले भन्नुभयो 'तर, कसैले टेरेजस्तो मलाई लाग्दैन ।'

समितिका सदस्यहरू विद्यानन्द चौधरी, विन्दीया कार्की र नारायणबहादुर मगरले सङ्घीयताका विषयमा नकारात्मक हल्लाहरू फैल्याउन थालिए पनि सङ्घीयताले खर्च मात्रै नबढाएर प्रदेशको मुहार फेर्नसमेत सहयोग पुऱ्याइरहेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेक प्रदेश १, प्रमुख सोमराज थापाले नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२२ समितिकी सभापति सीता थेवेलाई हस्तान्तरण गर्नु भएको छ ।

समितिकी सभापति थेवेले समितिले हालसम्म गरेका कामहरूको विवरण इन्सेक प्रदेश १ प्रमुख सोमराज थापालाई हस्तान्तरण गर्नु भएको छ ।

मानव अधिकार रक्षकको सुरक्षा र संरक्षणसम्बन्धी नमुना विधेयक मुख्यमन्त्रीलाई बुझाइयो

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) ले मानव अधिकार रक्षकको सुरक्षा र संरक्षणसम्बन्धी नमुना विधेयक मधेस प्रदेश सरकारका मुख्यमन्त्री लालबाबु राउतलाई असार २१ गते बुझाइएको छ ।

इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक राजु पासवानलगायत मानव अधिकारको क्षेत्रमा क्रियाशील सङ्गसंस्थाका प्रतिनिधिहरूले मुख्यमन्त्री राउतलाई भेटेर मानव अधिकार रक्षकसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय घोषणा-पत्र १९९८ का प्रावधानहरूलाई आत्मसात् गर्दै मानव अधिकार रक्षकहरूको सुरक्षाका लागि ऐन ल्याउन आग्रह गरेका छन् ।

नेपालको संविधान तथा कानुनको स्मरण गर्दै मानव अधिकार आयोगद्वारा आयोजित मानव अधिकार रक्षकहरूको राष्ट्रिय सम्मेलन २०६९ को भावनालाई कदर गर्दै मानव अधिकारको सम्बर्द्धन र संरक्षणमा मानव अधिकार रक्षकहरूको महत्वपूर्ण भूमिकालाई उत्तरदायी बनाउन एवम् मानव अधिकार रक्षकहरूको काम, कर्तव्य र दायित्वलाई स्पष्ट गरी उनीहरूको कामलाई सम्मान तथा सुव्यवस्थित गर्न उनीहरूको सुरक्षा सम्बन्धमा कानुन बनाउन वाञ्छनीय भएकाले यो ऐन कानुन निर्माण गर्न प्रदेश सरकारको ध्यानाकर्षण गरिएको छ ।

इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक पासवानले मानव अधिकारका क्षेत्रमा क्रियाशील मानव अधिकारकर्मीहरू हिंसाका घटनामासमेत पर्ने गरेको हुँदा मानव अधिकार रक्षकको सुरक्षा र संरक्षणका लागि मधेस प्रदेश सरकारले तत्काल छुट्टै ऐन ल्याउन आवश्यक रहेको भन्दै मानव अधिकार रक्षकको सुरक्षा र संरक्षणसम्बन्धी मस्यौदा विधेयक मुख्यमन्त्री राउतलाई बुझाइएको गरेको बताउनु भयो ।

सो नमुना विधेयक मुख्य न्यायाधिवक्ता दिपेन्द्र झालाई समेत बुझाइएको इन्सेक मधेस प्रदेशका संयोजक पासवानले बताउनु भयो ।

उक्त नमुना विधेयकमा प्रदेश मानव अधिकार रक्षक परिषद गठन, मानव अधिकार रक्षकको सेवाको सुरक्षा, उपचारसम्बन्धी हक र मानव अधिकार रक्षक कोष रहने उल्लेख गरिएको छ ।

विधेयकको नमुना ग्रहण गर्दै मुख्यमन्त्री लालबाबु राउतले आफुले यस नमुना विधेयकबारे सकारात्मक रहेको र यसबारे छलफल गरी मानव अधिकारकर्मीहरूको मनोवल उच्च राख्ने हिसावले मधेस प्रदेश सरकार अग्रसर रहने बताउनु भयो ।

यसैबिच राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगद्वारा जनकपुरधाममा २०७८ फागुन २० र २१ गते आयोजित मधेस प्रदेशस्तरीय मानव अधिकार रक्षक प्रादेशिक सम्मेलनबाट जारी १४ बुँदे घोषणपत्र समेत मुख्यमन्त्री राउतलाई बुझाइएको छ ।

घोषणापत्रमा मानव अधिकार रक्षकहरूले काम गर्ने क्रममा हुने सुरक्षा चुनौतीलाई सम्बोधन गर्नका लागि तुरुन्त क्षतिपूर्तिसहितको न्याय प्राप्त गर्ने संयन्त्र र कानुन निर्माण गर्न प्रदेश सरकारलाई आग्रह गर्ने उल्लेख छ ।

उक्त नमुना विधेयक र घोषणापत्र बुझाउने कार्यक्रममा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग मधेस प्रदेश कार्यालयका प्रमुख वीरबहादुर बुढामगर, मानव अधिकार अधिकृत मनमाया रानामगर, एडभोकेसी फोरमका प्रदेश संयोजक राजकुमार महासेठ, थर्ड एलाइन्सका प्रदेश संयोजक अर्जुन साह, मधेस फाउन्डेशनका प्रदेश संयोजक सुभनारायण यादव, निलहिरा समाजका प्रदेश संयोजक प्रदिप यादव, ओरेक धनुषा संयोजक रोजलिन कुमारी सिंह, महिला मानव अधिकार रक्षक सञ्जाल धनुषाका उपाध्यक्ष सुभद्रा आले र सदस्य जमुना भुजेललगायत रहनु भएको

जिल्ला प्रतिनिधिहरुसँगको अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) मधेस प्रदेशको आयोजनामा जिल्ला प्रतिनिधिहरुसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम असार १० गते धनुषाको लालगढमा सम्पन्न गरिएको छ ।

जिल्ला प्रतिनिधिहरुसँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सप्तरी प्रतिनिधि मनोहर पोखरेलले जिल्लामा सन् २०२२ जनवरीदेखि जुनसम्म अभिलेखित ४० ओटा मानव अधिकार उल्लङ्घनको घटनामा महिला हिंसाका घटना बढी भएको बताउनु भयो ।

जिल्लामा सरोकारवाला निकायले गठन गरेका लैंगिक हिंसा कोष लगायतका समितिहरुमा इन्सेकलाई चयन गर्ने गरेको र सोही अनुसार मानव अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन र लैङ्गिक हिंसा न्युनिकरणका लागि विभिन्न अभियानहरु सञ्चालन गर्दै आएको उहाँले जानकारी दिनु भयो ।

रौतहट प्रतिनिधि कोपिला तिमल्सिनाले सन् २०२२ जनवरीदेखि जुनसम्म रौतहटमा ३० ओटा मानव अधिकार उल्लङ्घनको घटना मध्ये बलात्कार तथा यौन दुर्व्यवहारका घटना बढी भएको बताउनु भयो । मानव अधिकारको अभिलेखिकरण गर्ने एक मात्र संस्था भएकोले जिल्लामा इन्सेकको विश्वसनीयता बढेको उहाँको भनाई थियो ।

जिल्लामा घटेका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटना अभिलेख गर्ने, पुष्टि गर्ने, अपडेट गर्ने लगायतको कार्य दैनिक रुपमा गरिरहेको रौतहट प्रतिनिधि तिमल्सिनाले बताउनु भयो ।

इन्सेक धनुषा प्रतिनिधि दिपेन्द्र प्रसाद सिंहले जिल्लामा हत्या, कुटपिट, बलात्कार र घरेलु हिंसा लगायतका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरु विगत भन्दा बढी नै भइरहेको बताउनु भयो ।

इन्सेक मधेस प्रदेश प्रमुख राजु पासवानले मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाका पीडितलाई थलोमा भेटि घटना अभिलेखन कार्य गर्न र पीडितको न्यायका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गर्न इन्सेक प्रतिनिधिलाई आग्रह गर्नु भयो ।

मानव अधिकारका क्षेत्रमा पीडितको न्यायका लागि पहल गरेको घटनाको विस्तृत विवरण तथा कागजातहरु समेत अभिलेख तयार गर्न उहाँले निर्देशन गर्नु भयो ।

इन्सेक मधेस प्रदेशस्तरीय परियोजनाको वार्षिक समीक्षा सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) मधेस प्रदेश कार्यालय, जनकपुरधामको आयोजनामा स्थानीय समुदायलाई सचेत पार्दै जिम्मेवार निकायलाई जवाफदेही बनाउने पहल (इएलपी) कार्यक्रमको प्रदेश स्तरीय समीक्षा कार्यक्रम असार ९ गते सम्पन्न गरिएको छ ।

इन्सेकद्वारा मधेस प्रदेशमा सञ्चालित कार्यक्रमको प्रभावकारीता र जिल्ला प्रतिनिधिहरूबीच जिल्लाको मानव अधिकारको समग्र अवस्थाका विषयमा ०७९ असार ८ र ९ गते समीक्षा गरिएको हो ।

कार्यक्रमको उद्घाटन सत्रमा अनलाइनमार्फत जोडिनु भएका इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक बिजयराज गौतमले विगत तीन वर्षदेखि सञ्चालन हुँदै आएको इएलपी कार्यक्रम अन्तिम चरणमा भएकोले तीन वर्षको समयावधिमा कार्यक्रमको प्रभावकारीता, अवसर र चुनौतीका विषयमा समीक्षा गर्न जिल्ला सहजकर्ता र जिल्ला प्रतिनिधिहरूलाई आग्रह गर्नु भयो ।

मानव अधिकार प्रलेख तथा पैरवी विभागका प्रमुख श्रीराम बजगाइँले पीडितलाई न्यायको पहुँच पुऱ्याउनका लागि जिल्ला प्रतिनिधिहरूले खेलेको भूमिकालाई अभिलेख गर्नुपर्नेमा जोड दिनु हुँदै कार्यक्रम सहजकर्ता र जिल्ला प्रतिनिधिहरुको साथ र सहयोगप्रति आभार प्रकट गर्नु भयो ।

मानव अधिकार शिक्षा परियोजना प्रमुख मदन पौडेलले तीन वर्षको समयावधिमा स्थानीय नागरिकको शिक्षा,

स्वास्थ्य, खाद्य र आवासको अधिकारका सवालमा इन्सेकद्वारा कार्यक्रम सञ्चालित पालिकामा गठित मानव अधिकार समूहले गरेका माग दावी कत्ति सुनुवाई भए, अपेक्षा अनुरूप नतिजा आयो, आएन, हाम्रो पैरवीको सफलताका विषयमा छलफल गर्न आग्रह गर्नु भयो ।

कार्यक्रममा व्यवस्थापन प्रमुख सुभेच्छा खडकाले प्रभावकारी र सरल रूपमा अगाडि बढाउनका लागि कार्यक्रमले तीन वर्षमा भएका उपलब्धी, सिकाइहरू एकिकृत गर्न र सो विषयमा कार्यकमको समीक्षा गर्नुपर्नेमा जोड दिनु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक राजु पासवानले परियोजना संचालन अवधिमा सिकाई भएका र मागदावी गरेका सवाललाई आगामी दिनमा कुन तरिकामा जाने भन्ने विषयमा जिल्ला प्रतिनिधि र सहजकर्ताको सुझाव आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

दुई दिनसम्म सञ्चालित समीक्षा कार्यक्रममा जिल्ला सहजकर्ता तथा जिल्ला प्रतिनिधिहरुले कार्यक्रमको प्रभावकारीता, कार्यक्रमको सिकाई, चुनौती र आगामी दिनमा इन्सेकले उठाउनु पर्ने सवालका विषयमा दुई ओटा समूहमा छलफल गरि परियोजनाबाट भएका सिकाई, चुनौती र सल्लाह सुझाव प्रस्तुतीकरण गरिएको मधेस प्रदेश कार्यालयका कार्यक्रम फोकल पर्सन बरुण बस्यालले बताउनु भयो ।

सुरक्षित आवासको लागि पहल गरिदिन इन्सेकसमक्ष अनुरोध

क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिकाका दलित तथा विपन्न समुदायका व्यक्तिहरुले नदिको किनार तथा ऐलानी जग्गामा फुसको घर रहेको र सो घर पनि टुट्न लागेकोले सुरक्षित अवासको लागि पहल गरिदिन अनुरोध गरेका छन् ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) मधेश प्रदेश कार्यालयले जेठ २७ गते क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिकामा आयोजना गरेको आवासको अधिकारसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रमका सहभागीहरुले सो अनुरोध गरेका हुन् ।

क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका वडा नं ७ की फुलकुमारी महराले झुपडी घरको माटो झरेको र माटो लिन खेतमा जाँदा कसैले माटो समेत नदिएको दुःखेसो पोखिन् ।

स्थानीय मन्जु महराले हावाहुरीले ऐलानी जग्गामा रहेको फुसको घर टुटेपछि प्लाष्टिक टाँगेर बसिरहेकोले सुरक्षित आवासको लागि पहल गरिदिनु हुन अनुरोध गरिन् ।

स्थानीय मन्जुदेवी महराले भन्नु भयो-"पति विरामी छ, ऐलानी जग्गामा एउटा टुटेफुटेको घर छ, कसरी घर बनाउने ?"

स्थानीय गीता महार र सुकमरीया देवी महराले एउटा मात्र परालले छाएको झुपडिको घर रहेको र सो घर पनि पानी परेको बेला चुहिने गरेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिकाका नगर प्रमुख सुखदेव यादवले जनताको सुरक्षित आवासको लागि नगरपालिकाबाट हुन सक्ने प्रयास गर्ने प्रतिबद्धता जनाउनु भयो ।

जलाद र औरही नदिले वस्ती कटान गरिरहेकोले ती टोलका दलित बस्तीको सुरक्षित आवासको लागि करोडौ रकम लाग्ने भएकोले सोमा लाग्ने खर्च प्रदेश र संघ सरकारसँग माग गरेर समस्या समाधानका लागि आफू लाग्ने उहाँले बताउनु भयो ।

क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका वडा नं. ७ का वडा अध्यक्ष नथुनी कवाडीले वडामा सबै भन्दा बढी दलितको जनसङ्ख्या भएको र अधिकाँश दलितको असुरक्षित बसोवास रहेकोले ती वस्तीहरुलाई व्यवस्थित गर्न पहल गर्ने प्रतिबद्धता जनाउनु भयो ।

ऐलानी जग्गा हुने खानेले कब्जा गरेको वडा अध्यक्ष कवाडीले उल्लेख गर्नु हुँदै घर र जग्गा नहुनेलाई घर तथा जग्गा

शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य र आवास अधिकारसम्बन्धी गोष्ठी सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) मधेस प्रदेशको आयोजनामा शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य र आवासको अधिकारसम्बन्धी गोष्ठी जेठ १८ गते जनकपुरमा सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रममा मधेस प्रदेश सांसद मञ्जु यादवले नेपालको संविधानको मौलिक हकमै शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य र आवाससम्बन्धी अधिकारलाई सुनिश्चित गरिएकाले तीनै तहको सरकारले नागरिकका उक्त अधिकार प्रत्याभूत गर्नु पर्नेमा जोड दिनु भयो । मधेस प्रदेशमा शिक्षाको अवस्था कमजोर भएको उल्लेख गर्नु हुँदै उहाँले स्वास्थ्य, खाद्य र आवासमा समेत समस्या देखिएको बताउनु भयो । सांसद यादवले देशको संविधान तथा कानुनमा सबै अधिकार लिपीबद्ध भएपनि सर्वसाधारण नागरिकले त्यस्ता अधिकार अनुभूत गर्न नसकेको बताउनु भयो ।

इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक राजु पासवानले देशभरका ३५ जिल्लामा इन्सेकले शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य र आवासका सवालमा काम गर्दै आएको र कार्यक्रम सञ्चालित स्थानीय तहहरूमा भएका राम्रा अभ्यासका पक्षहरू समेट्न लागेको बताउनु भयो ।

उहाँले धनुषामा बहिराका लागि स्रोत विद्यालय नभएको सहभागिहरूको गुनासो सम्बोधनका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गर्ने बताउनु भयो ।

नेपाल पत्रकार महासङ्घ मधेस प्रदेश अध्यक्ष राजेशकुमार कर्णले मानव विकासका लागि शिक्षा, स्वस्थ्य, खाद्य र आवास आवश्यक भएता पनि चलायमान हुन नसकेको आरोप लगाउनु भयो ।

राज्यले ऐन, कानुन मात्र निर्माण गरेर सम्भव नभएको उल्लेख गर्नु हुँदै उहाँले बनेका ऐन तथा कानुनहरूलाई कार्यान्वयन गर्नु पर्नेमा कर्णले जोड दिनु भयो ।

उच्च अदालत जनकपुरका रजिष्ट्रार बद्रीप्रसाद लामिछानेले नेपालको संविधानमा शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य र आवासको हकलाई मौलिक हकमै उल्लेख गरेको बताउनु भयो ।

यससँग सम्बन्धित ऐन र कानुन निमार्ण गरिए पनि अवस्था कमजोर रहेकोले सम्बन्धित निकाय गम्भीर हुन जरुरी रहेको उहाँको भनाई थियो ।

शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई धनुषाका प्रमुख राजदेव यादवले शिक्षा अनुगमन अधिकार, विद्यालय व्यवस्थापन गर्ने अधिकार, पूर्वाधार निर्माण, जनशक्ति पदपूर्तिको सिफारिस, कर्मचारी तथा शिक्षक दरबन्दी मिलान स्थानीय तहको मातहतमा रहे पनि सुधार हुन नसकेको

मानव अधिकार प्रवर्धन अभियानको क्रममा अन्तरक्रिया तथा च्याली

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) मधेस प्रदेश कार्यालयको आयोजना तथा बाल अधिकार चेतना समूह धनुषा, कब्बडी खोखो एकेडेमी, मानव अधिकारका लागि महिला र एकल महिला समूहको समन्वयमा क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिकामा मानव अधिकार प्रवर्धन अभियानको क्रममा जेठ १७ गते अन्तरक्रिया तथा च्यालीको आयोजना गरिएको छ ।

कार्यक्रममा इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक राजु पासवानले मानव अधिकारको

संरक्षण र सम्बर्द्धन तथा प्रवर्धन गरिनु प्रत्येक नागरिकको कर्तव्य भएको बताउनु भयो ।

स्थानीय समुदाय सचेत भई जिम्मेवार निकायलाई जबाफदेही बनाउन तयार रहनु पर्नेमा उहाँले जोड दिनु भयो ।

मानव अधिकारको संरक्षण हुँदै प्रवर्धन गर्न सकेको खण्डमा बढी भन्दा बढी नागरिकले मानव अधिकार बारे जानकारी प्राप्त गर्ने उहाँको भनाइ थियो ।

मानव अधिकार समूहकी अध्यक्ष शोभा भण्डारीले मानव अधिकार समूहले विगतमा पनि मानव अधिकारका लागि आवाज उठाएको हो, अहिले पनि उठाउँदै छौं र आगामी दिनहरूमा पनि यसलाई निरन्तरता दिने बताउनु भयो ।

शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य र आवासको हक संविधानमा स्पष्ट उल्लेख छ त्यसैले यसको कार्यान्यवनमा जोड दिनुपर्ने उहाँले बताउनु भयो ।

कार्यक्रम पश्चात क्षिरेश्वर उच्च माध्यमिक विद्यालयबाट महेन्द्रनगरको सखुवा चोकसम्म विभिन्न जनचेतनामुलक सन्देशसहितको प्लेकार्डसहित ऱ्याली प्रदर्शन गरिएको छ ।

बागमती प्रदेश

बागमती प्रदेशस्तरीय कार्यक्रम समीक्षा बैठक सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेशको आयोजनामा ०७९ असार १० गते प्रदेशस्तरीय कार्यक्रम समीक्षा बैठक मकवानपुरको इन्द्रसरोवर गाउँपालिका-१ स्थित मार्खुमा सम्पन्न भएको छ ।

इन्सेकको इएलपी परियोजना सञ्चालित प्रदेशका पाँच ओटा जिल्लाका सहजकर्ता र १३ जिल्लाका प्रतिनिधिसहित मार्खुमा असार ९ र १० गते आयोजित दुई दिने कार्यक्रम समीक्षा बैठक सुरु भएको हो ।

कार्यक्रमको भर्चुअल उद्घाटन गर्दै इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले इएलपी परियोजना सञ्चालित जिल्लामा भएका तीन वर्षको उपलब्धी, सहजकर्ताको अनुभव तथा कार्यक्रमको उपयोगीताबारे विस्तृत रूपमा समीक्षा गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

यस्तै जिल्ला प्रतिनिधिहरूलाई जिल्लाको समग्र मानव अधिकारको स्थिती बारे छलफल सहित अनलाइन अपडेटको लागि पनि उहाँले निर्देशन दिनुभयो ।

भर्चुअल रुपमै मानव अधिकार पैरवी विभाग संयोजक सम्झा श्रेष्ठ, मदन पौडेल तथा श्रीराम बजगाईं तथा कार्यक्रम व्यवस्था विभाग प्रमुख शुभेक्षा खड्काले सहजीकरण गर्नुभएको थियो ।

इन्सेक प्रदेश संयोजक कृष्ण गौतमले शिक्षा, स्वास्थ, खाद्य र आवासको अधिकारका विषयमा जिम्मेवार निकायलाई जवाफदेही बनाउने काममा सबैको सक्रियताको रहेको उल्लेख गर्नु भयो ।

समीक्षा कार्यक्रममा जिल्ला प्रतिनिधि र सहजकर्ताका बीचमा समूहगत रूपमा सिकाई, उपलब्धी, चुनौती तथा अवसरका बारेमा छलफल र प्रस्तुति समेत गरिएको थियो ।

इन्सेक बागमती प्रदेशका कार्यक्रम संयोजक गणेश भण्डारीले इन्सेक प्रतिनिधि तथा सहजकर्ताले स्थानीय तह र क्षेत्रमा रहेर गर्ने काम नै इन्सेक सूचनाको स्रोत भएको बताउनुभयो ।

समूहगत छलफलमा इन्सेकले शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य र आवासमा प्राप्त उपलब्धी, पीडितलाई न्यायका लागि गरिएका पहलको सूचिकरण गरिएको छ ।

साथै यस अवधिमा कार्यक्रम गर्दा आएका चुनौति, अवसर र सहजकर्ता तथा प्रतिनिधिले गरेका पहलका विषयलाई एकीकृत गरिएको छ ।

जिल्ला प्रतिनिधिसँगको अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेशको आयोजनामा जिल्ला प्रतिनिधिहरूसँग प्रदेशका मानव अधिकारको अवस्था विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम असार १० गते मकवानपुरको इन्द्रसरोवर-१ मार्खुमा सम्पन्न भएको छ ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सिन्धुपाल्चोक प्रतिनिधि नातिबाबु धितालले स्थानीय तह निर्वाचनको पूर्वसन्ध्यामा मूख्य निर्वाचन आयुक्तको कार्यलयमा माओवादी केन्द्रका कार्यकर्ताले तोडफोड गरेको बताउनु भयो । यसले गर्दा जिल्लामा द्वन्द्वको स्थिति नआए पनि स्वच्छ र भयरहित निर्वाचन हुन नसकेको बताउनुभयो ।

चितवन प्रतिनिधि दिपेन्द्र अधिकारीले सन् २०२२ जनवरीदेखि जुनसम्म चितवनमा ६६ ओटा मानव अधिकार उल्लङ्घनको घटना मध्ये बलात्कार तथा यौन दुर्व्यवहारका घटना बढी भएको बताउनु भयो । जिल्लामा बलात्कारपछि हत्याको घटनामा बृद्धि हुन थालेको जिकीर गर्नुभयो ।

यस्तै इन्सेक मानव अधिकारको अभिलेखिकरण गर्ने एक मात्र संस्था भएकोले जिल्लामा इन्सेकको विश्वसनीयता बढेको उहाँको भनाई थियो ।

जिल्लाका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरू अभिलेख गर्ने, पुष्टि गर्ने, अपडेट गर्ने लगायतको कार्य दैनिक रुपमा गरिरहेको दोलखा प्रतिनिधि उद्धव पोखरेलले बताउनु भयो ।

इन्सेक मकवानपुर प्रतिनिधि पुष्पराज अधिकारीले जिल्लामा हत्या, कुटपिट, बलात्कार र घरेलु हिंसा लगायतका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरू विगत भन्दा बढी नै भइरहेको बताउनु भयो ।

इन्सेक बागमती प्रदेश कार्यालयका प्रमुख कृष्ण गौतमले मानव अधिकारका क्षेत्रमा पीडितको न्यायका लागि पहल गरेको घटनाको विस्तृत विवरण तथा कागजातहरु समेत अभिलेख तयार गर्न आग्रह गर्नु भयो । उहाँले मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाका पीडितलाई भेटेर घटना अभिलेखन कार्य गर्न र पीडितको न्यायका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गर्न इन्सेक प्रतिनिधिलाई उहाँले निर्देशन गर्नु भयो ।

यसैगरी इन्सेक बागमती प्रदेशका कार्यक्रम संयोजक गणेश भण्डारीले हामीले दैनिक गर्ने कार्य नै पीडितको न्यायका लागि पहल भएकोले त्यसलाई अभिलेखिकरण गरेर प्रदेशमा पठाउन जिल्ला प्रतिनिधिलाई सुझाव दिनु भयो ।

मासिक रूपमा मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाको डाटा इन्ट्री, मासिक प्रतिवेदन लगायत तोकिएका कार्य सम्पानमा प्रतिनिधि स्वयम् अग्रसर हुन पनि उहाँले आग्रह गर्नु भयो ।

करेन्ट लगाएर हत्या प्रयास गरेको आरोपमा उजुरी, इन्सेक र आयोगद्वारा घटनाको अनुगमन

सिन्धुली जिल्ला गोलञ्जोर गाउँपालिका-२ घर भई जनकपुरधाम उपमहानगरपालिका-९ रजौलमा बस्दै आएकी २२ वर्षीया राधिका कार्कीलाई करेन्ट लगाएर हत्या प्रयास गरेको आरोपमा क्षिरेश्वरनाथ नपा-५ बस्ने २८ वर्षीय अरुणकुमार साहविरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय धनुषामा असार ५ गते पीडितकी आमा अम्बिका कार्कीले उजुरी दिएकी छिन् ।

यसैबिच, असार ६ गते विहान इन्सेक मधेस प्रदेशका संयोजक राजु पासवान, राष्ट्रिय महिला आयोगका अध्यक्ष कमला पराजुली, सदस्य जया घिमिरे लगायतको टोलीले पीडितलाई प्रादेशिक अस्पताल जनकपुरमा भेट गरि घटनाबारे जानकारी लिनु भएको छ ।

छोरी राधिकामाथि भएको घटना थाहा पाएपछि गाउँका मान्छेसँग गाडी भाडाका लागि पैसा मागेर प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर आएको पीडितकी आमाले बताउनु भयो । पति पनि विरामी भई काठमाडौँमा उपचार गराइ राख्नु भएको र घरको आर्थिक अवस्था कम्जोर

रहेकोले उपचारमा समस्या भएको उहाँको भनाई थियो ।

टोलीले घाइते राधिकाको उपचार अवस्था बारेमा प्रादेशिक अस्पतालका प्रमुख डा. कृष्णदेव साह र जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषाका प्रमुख सुरेन्द्र पौडेललाई भेटेर जानकरी लिनु भएको हो ।

धनुषाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी पौडेलले घटनाको प्रभावकारी अनुसन्धान गर्न जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डिएसपी प्रदिप बहादुर क्षेत्रीले आदेश गर्नु भएको थियो ।

प्रदेशिक अस्पताल जनकपुरका प्रमुख साहले राधिकको उपचारमा कुनै कमी आउँन नदिने टोलीसँग प्रतिबद्धता जाहेर गर्नु भयो ।

घटनाबारे जानकारी लिँदै अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) प्रदेश प्रमुख पासवानले घटनाको सही तथ्य छानविन गरि दोषीलाई कारवाहीको दायरामा ल्याउन पहल गर्ने बताउनु भएको छ ।

जेठ १४ गते साँझ आरोपित अरुणकुमार साहले राधिकाको दुबै हात र दुबै खुट्टा र पेटमा करेन्ट लगाएर हत्या प्रयास गरेको आरोप छ । घटना लगतै आरोपित साह घटनास्थलबाट फरार भएका छन् ।

प्रेमविवाह गरेर आठ महिनादेखि जनकपुरको थापाचोकमा दुबै जना बस्दै आएका थिए । जेठ १४ गतेका दिन राधिकाले बाचा गरे अनुसार घर लग्न भनेपछि विवाद भएको थियो । त्यसपछि अरुणले हातखुट्टामा करेन्ट लगाएर हत्या प्रयास गरेको पीडित राधिकाले बताउनु भयो ।

करेन्ट लगाएपछि गम्भीर घाइते राधिकालाई धनुषा प्रहरीले उद्धार गरेर प्रादेशिक अस्पताल जनकपुरमा जेठ १४ गते पुऱ्याएको थियो । प्रादेशिक अस्पतालको सर्जिकल वार्डको बेड नं. १ सय ४० मा भर्ना भएकी राधिकाको १० दिनपछि होस आएको थियो ।

होस आएपछि घटना बाहिरिएपनि आफन्तजनले समेत वेवास्ता गर्दा आरोपितविरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय धनुषामा ढिलो उजुरी दर्ता भएको हो ।

कुरुवा आफन्त नहुँदा अस्पतालकै चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र सेक्युरेटी गार्ड राधिकाको उपचार तथा हेरबिचार गर्दै आएका थिए ।

उपचारमा संलग्न चिकित्सक डा.अश्विनी यादवका अनुसार करेन्ट लागेको कारण राधिकाको हात खुट्टाको केही औंला काम नलाग्ने अवस्थामा छ । जुन काटेरै हटाउनु पर्ने चिकित्सकको भनाई छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय धनुषाका डिएसपी प्रदिप बहादुर क्षेत्रीले राधिकाकी आमाले जाहेरी दिनु भएको छ । हामी गम्भीरतापूर्वक दोषी पत्ता लगाउन अनुसन्धान गरिरहेको बताउनु भयो ।

गण्डकी प्रदेश

रुपा गाउँपालिकामा बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धनसम्बन्धी अभिमुखीकरण सम्पन्न

रुपा गाउँपालिकामा बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धनसम्बन्धी अभिमुखीकरण असार २० गते सम्पन्न गरिएको छ ।

सामाजिक विकास कार्यालय कास्कीको सहयोगमा इन्सेक गण्डकी प्रदेशले अभिमुखीकरण कार्यक्रमको आयोजना गरेको हो ।

अभिमुखीकरण कार्यक्रममा रुपा गाउँपालिकाका अध्यक्ष नवराज ओझाले आगामी डेढ वर्ष भित्रमा बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभएको छ ।

अध्यक्ष ओझाले शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक समिति र शाखामार्फत कार्यक्रम गरेर बालमैत्री गाउँपालिका बनाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभएको हो ।

उहाँले बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ अनुसार प्राय सबै सूचक पूरा गर्न सके पनि सबैको घरघरमा शुद्ध खानेपानी पुऱ्याउने सूचकलाई पूरा गर्न कठिनाई भएको उल्लेख गर्नु भयो ।

उहाँले बालमैत्री पालिका घोषणा गर्नका लागि संस्थागत सुधार र पूर्वाधार निर्माणमा कुनै कठिनाई नभएको जानकारी दिनु भयो ।

उपाध्यक्ष लालसुब्बा गुरुङले बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्नका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम र पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइने बताउनु भयो ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सन्तोष ढुङ्गानाले सबै सूचक अनुसार काम भए पनि विधि र प्रक्रियामा ढाल्न नसकेको बताउनु भयो ।

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयनको लागि पाँच चरणका काम गर्ने जानकारी दिँदै उहाँले चार तहमा काम गरेर पाँचौं तहमा दिगोपन दिने बताउनु भयो ।

वडा नं ७ का अध्यक्ष कृष्ण सुवेदीले ५१ ओटा सूचकमध्ये अधिकांश पूरा भएको भएपनि त्यसको प्रलेखिकरण हुन नसकेको भन्दै अबका दिनमा सबै सूचकहरूको तथ्याङ्क राखी बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा गरिने बताउनु भयो ।

जिल्ला बाल सञ्जाल सदस्य सफलता राईले गाउँपालिकाका नीति तथा योजना बनाउने क्रममा बालबालिकाको सहभागितालाई ध्यान दिन आग्रह गर्नु भयो ।

मानव अधिकार समूहका संयोजक तिलबहादुर खड्काले जिल्लाकै पहिलो बालमैत्री गाउँपालिका बनाउने काममा अग्रसर बन्न आग्रह गर्नु भयो ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेशका संयोजक शिव खकुरेलले हरेक स्थानीय तहले योजना तर्जुमा गर्दादेखि नै बाल क्लबको संस्थागत रुपमा सहभागिता गराउनुपर्ने बताउनु भयो । उहाँले कास्कीका हरेक स्थानीय तहलाई बालमैत्री बनाउन इन्सेकले सहजीकरण गरेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै बाल अधिकार अभियान्ता केशव पौडेलले नेपाल सरकारले विसं २०८७ सम्ममा सबै स्थानीय तहलाई बालमैत्री घोषणा गर्ने लक्ष्य लिएको बताउनु भयो ।

बालमैत्री स्थानीय शासनका ५१ सूचकलाई स्थानीयकरण गर्न आग्रह गर्दै उहाँले शिक्षा, स्वास्थ्य र सामाजिक क्षेत्रका सूचकलाई प्रमाणिकरण गर्नुपर्ने बताउनु भयो ।

मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं कार्ययोजना प्रदेश समन्वय समिति सदस्यमा इन्सेक मनोनित

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्री परिषद् को कार्यलयले गण्डकी प्रदेशले मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं कार्ययोजना प्रदेश समन्वय समिति सदस्यमा इन्सेकलाई मनोनित गरेको छ ।

समन्वय समितिका संयोजक समेत रहनुभएका प्रमुख सचिव रविलाल पन्थले सदस्यमा इन्सेक गण्डकी संयोजक शिव खकुरेललाई मनोनित गर्नुभएको हो ।

समितिमा सदस्यको रुपमा संयोजकले एक जना महिला सहित नागरिक समाजका तीन जना प्रतिनिधि मनोनित गर्न पाउने व्यवस्था रहेको छ ।

प्रदेश समन्वय समितिमा प्रमुख सचिव संयोजक, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यलयका सचिव (कानुन हेर्ने) सदस्य सचिव र सबै मन्त्रलायका सचिव, प्रदेश प्रहरी प्रमुख, मुख्य न्यायधिवक्ताको कार्यलयका प्रतिनिधि, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका प्रतिनिधि र नागरिक समाजका तीन जना प्रतिनिधि रहेका छन् ।

समन्वय समितिको दोस्रो बैठक असार २१ गते मुख्यमन्त्री तथा मन्त्री परिषद्को कार्यलयमा बसेको छ ।

यसअघि ०७८ चैत १३ मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना जिल्ला समन्वय समिति कास्कीको सदस्यको रुपमा इन्सेकलाई मनोनित गरिएको थियो ।

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य सेवामा अधिकार र पहुँच विषयक अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक), डिडा नेपाल र आइएनएफको संयुक्त आयोजनामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य सेवामा अधिकार र पहुँच सेवाग्राही तथा सेवा प्रदायकबिच अन्तरक्रिया असार १३ गते पोखरामा सम्पन्न गरिएको छ ।

कार्यक्रममा गण्डकी प्रदेश सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्री मधुमाया अधिकारीले अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरुको समस्या सम्बोधन गर्न सदैव तयार रहेको बताउनुभयो ।

गैरसरकारी संस्थाले अपाङ्गता भएका नागरिकलाई गरेको सेवा सुविधा राज्यलाई जानकारी गराउन उहाँले आग्रह गर्नु भयो ।

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको पहुँच बढाउन पुराना संरचनालाई पुनर्निर्माण आवश्यक रहेको भन्दै त्यसतर्फ प्रदेश सरकारको ध्यानाकर्षण भएको भनाई उहाँको थियो ।

उहाँले प्रदेश सरकारले सबै नागरिकलाई रगत निःशुल्क व्यवस्थापन गरिएको जानकारी दिनु भयो । स्थानीय

तहबाट अपाङ्ग परिचयपत्र पहुँचका आधारमा वितरण हुने गरेको भन्दै त्यसतर्फ सचेत बन्नुपर्ने उहाँको भनाई थियो ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेशका संयोजक शिव खकुरेलले अझैपनि मौलिक हकले सुनिश्चित गरेको स्वास्थ्यको अधिकार सुनिश्चित हुन नसकिरहेको बताउनु भयो ।

ग्रामीण समुदायका स्वास्थ्य केन्द्रहरु अपाङ्गतामैत्री नभएको भन्दै जनप्रतिनिधि नै अपाङ्गता भएका व्यक्तिका सवालमा गम्भीर हुन नसकिरहेको उहाँको भनाई थियो ।

उहाँले राज्यले बनाएका नीति र कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यन्वयन हुन आवश्यक रहेको औँल्याउनु भयो । गैरसरकारी संस्था महासङ्घ गण्डकीका कार्यवाहक अध्यक्ष पदम पहारीले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्वास्थ्य अधिकार नै प्रत्याभूत गराउन नसकेमा दिगो विकास लक्ष्य प्राप्ति गर्न नसकिने बताउनु भयो

महिला मानव अधिकार रक्षक सञ्जाल इन्द्रकुमारी शर्माले राज्यले अपाङ्गता भएका सबै नागरिकको तथ्याङ्क राखेर सोही अनुरुप कार्यक्रम र नीति बनाउन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा सहभागी दृष्टिविहिन लक्ष्मण सुवेदीले व्यवहारिक रुपमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्वास्थ्य परीक्षण निःशुल्क नरहेको बताउनु भयो ।

सहभागी मुना अर्यालले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको तथ्याङ्क राज्यसँग हुन जरुरी रहेको बताउनु भयो ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेशको समीक्षा बैठक सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) गण्डकी प्रदेशको आयोजनामा असार ९ र १० गते आयोजित दुई दिने प्रदेशस्तरीय कार्यक्रम समीक्षा बैठक पोखरामा सम्पन्न गरिएको छ ।

इएलपी तथा कियोस परियोजना सञ्चालित प्रदेशका तीन ओटा जिल्लाका सहजकर्ता र सात जिल्लाका जिल्ला प्रतिनिधिसहितको बैठकमा पछिल्लो तीन वर्षको कार्यक्रम समीक्षाबारे अन्तरक्रिया भएको थियो ।

अन्तरक्रियाको उद्घाटन सत्रमा बोल्दै इन्सेक कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले तीन वर्ष प्राप्त भएका उपलब्धि, सहजकर्ताको अनुभव तथा कार्यक्रमको उपयोगिताबारे विस्तृत रूपमा समीक्षा गर्न आग्रह गर्नु भयो ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेशका संयोजक शिव खकुरेलले इन्सेकको लक्ष्य प्राप्ति र कार्यक्रम सफल बनाउन जिल्ला प्रतिनिधि र सहजकर्ताको महत्वपूर्ण भुमिका हुने बताउनु भयो ।

उहाँले गण्डकी प्रदेशमा कार्यक्रम सञ्चालित स्थानीय तहमा शिक्षा, स्वास्थ, खाद्य र आवासको अधिकारका विषयमा जिम्मेवार निकायलाई जबाफदेही बनाउने गरी कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको भन्दै धन्यवाद समेत व्यक्त गर्नु भयो ।

समीक्षा कार्यक्रममा जिल्ला प्रतिनिधि र सहजकर्ताका बिचमा समूहगत रूपमा सिकाइ, उपलब्धि, चुनौती तथा अवसरका बारेमा छलफल र प्रस्तुति समेत गरिएको थियो ।

समूहगत छलफलमा इन्सेकले शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य र आवासमा प्राप्त उपलब्धि, पीडितलाई न्यायका लागि गरिएका पहलको सूची तयार गरिएको छ ।

सन् २०२२ जनवरीदेखि जुनसम्मको अवधिमा कास्कीमा ५३ ओटा, पर्वतमा १७ ओटा, गोरखामा १७ ओटा, तनहुँमा ६६, बाग्लुङमा २७ ओटा र म्याग्दीमा १० ओटा मानव अधिकार उल्लङ्घन र ज्यादतीका घटना सङ्कलन गरिएको जिल्ला प्रतिनिधिहरुले जानकारी गराएका थिए ।

बालसञ्जाल कास्कीको समीक्षा तथा योजना बैठक सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र, सामाजिक विकास कार्यालय र जिल्ला बाल सञ्जाल कास्कीको आयोजनामा समीक्षा तथा योजना बैठक जेठ २८ गते पोखरामा सम्पन्न भएको छ ।

बैठकमा स्थानीय सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा बालबालिका मुद्दालाई कसरी समेट्न सकिन्छ र बाल सञ्जाललाई आगामी दिनमा क्रियाशील बनाउनका लागि योजना तयार गरिएको सञ्जाल अध्यक्ष समीक्षा लामिछानेले जानकारी दिनु भयो ।

बैठकले बालबालिकाको समस्या र अधिकारसम्बन्धी सार्वजनिक सुनुवाइ गर्ने, स्थानीय तहलाई बालबालिकाको क्षमता विकासका लागि तालिम सञ्चालनका लागि आग्रह गर्ने, प्रत्येक स्थानीय तहमा बालग्राम निर्माणका लागि पहल गर्ने जस्ता निर्णय गरेको उहाँले जानकारी दिनु भयो ।

सञ्जालको मासिक बैठकका लागि इन्सेक गण्डकी प्रदेश कार्यलयको मानव

अधिकार सहायता कक्षलाई उपयोग गरिने निर्णय समेत गरिएको लामिछानेले बताउनु भयो ।

बैठकमा सञ्जालका सदस्य सफलता राईले बाल सञ्जाललाई स्थानीय तह स्तरसम्म पुऱ्याउन आवश्यक रहेको बताउँदै विद्यालयस्तरमा बालक्लब गठन गरेर अगाडि बढ्न सकिने सुझाव राख्नुभएको थियो ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेश संयोजक शिवप्रसाद खकुरेलले बाल सञ्जालले बालबालिकाको अधिकारका क्षेत्रमा स्थानीय सरकारसँगै रहेर काम गर्नुपर्ने बताउँदै सदैव सहयोग र सहजिकरणका लागी इन्सेक तयार गरेको बताउनु भयो ।

वैठकबाट सञ्जालको कार्यसमिति सदस्य १३ पुऱ्याउने निर्णय समेत गरिएको छ । इन्सेक गण्डकीको आयोजना तथा सामाजिक विकास कार्यालय कास्कीको सहयोगमा ०७९ वैशाख २१ र २२ गते गरिएको बाल भेलाबाट बाल सञ्जाल गठन गरिएको थियो ।

मनोसामाजिक समस्या र न्यूनीकरणका उपायसम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक), आमा मिलन केन्द्र र सामाजिक विकास कार्यलयको आयोजनामा मनोसामाजिक समस्या र न्यूनीकरणका उपाय तथा साइबर अपराध यसको असर र कानुनी प्रावधानसम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम जेठ १७ गते जनप्रिय माध्यमिक विद्यालयमा सम्पन्न गरिएको छ ।

कार्यक्रममा जिल्ला प्रहरी कार्यलय कास्कीका डिएसपी सुन्दर तिवारीले सामाजिक सञ्जालबाट बढ्दो अपराध र त्यसबाट उत्पन्न हुने मानसिक समस्याका विषयमा सहजीकरण गर्नुभएको थियो ।

उहाँले विभिन्न उपहार, चिट्ठाका प्रलोभन देखाई फेसबुक, ह्वाट्स एप, भाइबरबाट ठगी गर्ने गरेको उल्लेख गर्दै

त्यस्ता प्रलोभनमा नपर्न विद्यार्थीहरुलाई आग्रह गर्नु भयो ।

सामाजिक बवकास कार्यलयका बालकृष्ण सुवेदीले सामाजिक सञ्जाल चलाउँदा निकै सचेत हुनुपर्ने बताउनु भयो ।

उहाँले पछिल्लो समय किशोर किशोरीहरूमा मनोसामाजिक समस्या बढ्दो क्रममा देखिएकाले त्यसको न्यूनीकरणका लागि सामाजिक विकास कार्यलयले कार्यक्रमको आयोजना गरिएको जानकारी दिनु भयो ।

जनप्रिय माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक देवीप्रसाद बस्ताकोटीले देशको भविष्य विद्यार्थीहरूलाई वर्तमान अवस्थामा निकै महत्त्वपूर्ण मानिने मनोसामाजिक विषयलाई बुझाउने प्रयास गरिएको बताउनु भयो ।

उहाँले आगामी दिनमा विद्यालय र सामाजिक संस्थासग सहकार्य गरेर मानव अधिकारका विषयमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने बताउनु भयो ।

आमा मिलन केन्द्रकी अध्यक्ष इन्दिरा पौडेलले हिंसाबाट हुने मनोसामाजिक असरलाई कम गर्न र बच्नका लागि के कसरी लाग्न सकिन्छ भन्ने बारेमा किशोरकिशोरीलाई सचेतना कार्यक्रम देशव्यापी सञ्चालन गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

कोशिस नेपालका विनय पाण्डेले मनोसामाजिक समस्याबारे नागरिक स्तरमा चासो नहुँदा स्वास्थ्यमा गम्भीर असर पुगिरहेको बताउनु भयो ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेश संयोजक शिवप्रसाद खकुरेलले हिंसाबाट बच्न र हिंसा हुन नदिनका लागि किशोरकिशोरीहरू सचेत बन्नु पर्ने बताउनु भयो ।

जनप्रतिनिधिले सेवकको भुमिकामा स्थापित गर्न आवश्यक छः मन्त्री विश्वकर्मा

गण्डकी प्रदेशका आन्तरिक मामिलामन्त्री डोबाटे विश्वकर्माले जनप्रतिनिधिहरूले शासक नभई सेवकको भुमिकामा स्थापित गर्न आवश्यक रहेको बताउनुभएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) र सामाजिक विकास कार्यलय कास्कीले जेठ १५ गते गणतन्त्र दिवसको सन्दर्भमा आयोजित गणतन्त्रको संस्थागत विकास, कार्यन्वयको अवस्था,चुनौती र सरोकारवालको भूमिका विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम बोल्दै उहाँले जनप्रतिनिधिहरुलाई सचेत गराउन नागरिकहरुको खबरदारी आवश्यक रहेको बताउनुभयो ।

उहाँले गणतन्त्र स्थापनापछि नागरिकहरूले स्वतन्त्र रूपमा राजनीतिक अधिकारको अनुभूत गर्न पाएको बताउनुभएको छ ।

युवापङ्क्तिमा देखिएको बढ्दो वितृष्णालाई चिर्न दलहरूले युवाका भावनालाई समेट्ने गरी योजना र कार्यक्रम ल्याउन आवश्यक रहेको उहाँको भनाइ छ ।

केन्द्रको अभ्यासलाई अध्ययन गर्नका लागि प्रदेश सरकारले पूर्व पधादिकारीको सेवा सुविधाबारे छलफल गर्न समिति मात्रै गठन गरेको उहाँले प्रष्ट पार्नुभयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अधिकृत मोहन काफ्लेले शासन सञ्चालन गर्ने पात्रले मुलुकको विकासमा सकारात्मक प्रगति हासिल गर्न सकिने बताउनु भयो ।

शान्तिका लागि नागरिक समाजको सञ्जाल कास्कीकी अध्यक्ष विना सिलवालले पूर्व पदाधिकारीहरूलाई सेवा सुविधा दिने गरी गण्डकी प्रदेश सरकारले ल्याउन लागेको विधयेक गणतन्त्रको मूल्य मान्यता विपरित रहेको बताउनु भयो ।

उहाँले संविधानमा रहेको समावेशिताको मर्म विपरित स्थानीय तहको निर्वाचनमा दलहरूले उम्मेदवार छनौट गरिएको भन्दै दलहरू सच्चिन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

शान्तिका लागि नागरिक समाजको सञ्जालका पूर्व अध्यक्ष विष्णु बरालले गणतन्त्रको मर्म र भावनलाई राजनीतिक दलहरूले आत्मसाथ गर्न नसकेको आरोप लगाउनु भयो ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेशका संयोजक शिव खकुरेलले संविधान प्रदत्त मौलिक अधिकार उपभोग गर्न सहज अवस्था सिर्जना हुन नसकेकै कारण गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाप्रति नागरिकहरूमा वितृष्णा बढेको बताउनु भयो ।

सङ्घीयता स्थापनाको पाँच वर्षमा देखिएको राजनीतिक अस्थिरताले पनि गणतन्त्रमा चुनौति थपिएको उहाँले बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा अधिवक्ता गिरधारी सुवेदीले गणतन्त्रको अभ्यास र नेपाल विषयक कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै गणतन्त्रलाई

मानव अधिकार संरक्षण र संवर्द्धनका लागि सञ्चारकर्मीको भूमिका विषयक अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र इन्सेक गण्डकी प्रदेशको आयोजना र नेपाल पत्रकार महासंघ बागलुङ शाखाको संयोजनमा आइतबार बागलुङमा मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि सञ्चारकर्मीको भूमिका विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम २०७९ जेठ २९ गते सम्पन्न भएको छ ।

कार्यक्रममा बोल्दै बागलुङ नगरपालिकाका उप-प्रमुख राजु खड्काले महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका जस्ता संवेदनशील मानव अधिकारका विषयमा आफु गम्भिर रहेको बताउनुभएको छ ।

उहाँले सञ्चारकर्मी र सञ्चारमाध्यमकै कारण अधिकार हनन्का घटनामा न्यूनीकरण भएको भन्दै यसलाई शुन्यमा झार्नको लागि सरोकारवाला एक हुनुपर्ने बताउनु भयो ।

बागलुङ नगरपालिकाकालाई छिट्टै बालमैत्री नगर घोषणा गर्ने तयारीमा रहेको भन्दै खड्काले सञ्चारकर्मी र जनप्रतिनिधि मिलेर काम गर्नुपर्ने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा बागलुङ जिल्लाका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी गणेशप्रसाद शर्माले मानव अधिकारको क्षेत्र फराकिलो भएपनि मौलिक अधिकारमा समेटिका गाँस, बास र कपासमा सरोकारवाला संवेदनशील बन्नुपर्ने बताउनु भयो ।

उहाँले जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवालाई जनमैत्री बनाउनको लागि आफु सधैँ संवेदनशील रहेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय समाचार समितिका धौलागिरी संयोजक राम थापा 'अविरल'ले कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

लुम्बिनी प्रदेश

मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको समिति बनाएर कार्यान्वयनमा जानु पर्नेमा जोड

पाँचौ मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको समन्वय समिति बनाएर कार्यान्वयनमा जानु पर्नेमा एक कार्यक्रमका सहभागिहरूले जोड दिएका छन् । मुख्य मन्त्री तथा मन्त्री परीषद् लुम्बिनी प्रदेश कार्यालयको आयोजनामा तथा अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) लुम्बिनी प्रदेश कार्यालयको समन्वयमा असार ३० गते नेपालगञ्जमा आयोजित मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना सम्बन्धमा सरोकारवालाहरू बिच छलफल कार्यक्रममा सहभागि वक्ताहरूले उक्त कुरामा जोड दिएका हुन् ।

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले सहजिकरण गर्दै नेपालले संयुक्त राष्ट्र सङ्घको सदस्य भए पश्चात मानव अधिकारको सम्मान, सङ्क्षण र प्रवर्धनको कार्यमा अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धता जनाउदै नीतिगत, कानुनी र संस्थागत

व्यवस्था गर्दै आएको बताउनु भयो ।

संयोजक महतले नेपाल विभिन्न महासन्धिको पक्षराष्ट्र भइसकेको बताउदै मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको स्थानीय तह देखि संघीय तहसम्म समन्वय समिति गठन गरी मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयन गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

मुख्य मन्त्री तथा मन्त्री परिषद् कार्यालय लुम्बिनी प्रदेशका सचिव राजेन्द्र थापाले पाचौं मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको प्रस्तुती गुर्न भयो ।

संविधानमा उल्लेखित मौलिक हकहरूको कार्यान्वयनलाई मुख्य प्राथमिकताका आधारमा कार्ययोजनामा राखेको र क्षेत्रगत विषयको योजना र कार्यान्वयन गर्ने दायित्वको रहेको थापाले बताउनु भयो ।

जिल्ला समन्वय समिति संयोजक ज्ञानेन्द्रकुमार चौधरीले बाँके जिल्लाका सबै स्थानिय तहले मानव अधिकार कार्ययोजना समन्वय समिति बनाउन आग्रह गर्दै जिल्लामा पनि गठन गर्न सहजीकरण गर्ने प्रतिबद्धता गर्नुभयो ।

कोहलपुर नगरपालिका प्रमुख पूर्णप्रसाद आचार्य स्थानीय तह आफैमा जिम्मेवार निकाय भएकोले निती तथा कार्यक्रममा मानव अधिकार कार्ययोजनाका विषयहरू समेट्न पर्ने अनुभुती भएको बताउनु भयो ।

उहाँले सरोकारवालासँगको समन्वय सहकार्यमा गरी कार्यपालिका बैठकमा अधिकार र कर्तव्यको प्रस्ताव राखेर निती तथा योजना बनाउने प्रतिबद्धता गर्नु भयो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुर्यबहादुर खत्रीले मानव अधिकार सबैको साझा विषय भएको बताउदै कानुनले बर्जित गरेका समाजिक र सास्कृतिक अधिकारका कुराहरू व्यवहारमा कार्यान्वयन नहुँदा मानव अधिकारको प्रवर्धनमा समस्या रहेको बताउनु भयो ।

खजुरा गाउँपालिका अध्यक्ष डम्बरबहादुर विकले मानव अधिकार कार्ययोजना अनुसार नभए पनि शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्यका विषयहरूलाई निती तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने प्रतिबद्धता जनाउनु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका प्रमुख झंकरबहादुर रावलले स्थानिय तह देखि संघीय तहसम्मको समन्वय समिती रहने व्यवस्था महत्वपूर्ण भएको बताउदै कार्यान्वयनमा जोड दिनु पर्ने बताउनु भयो ।

अधिकारकर्मी प्रकाश उपाध्यायले मानव अधिकार कार्ययोजनालाई अर्थ पूर्ण बनाउन सूचक अनुसारको तथ्याङ्क राख्नु पर्ने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा स्थानिय तहका प्रमुख, कानुन व्यवसायी, पत्रकार ,संघ सस्थाको प्रतिनिधि तथा नागरिक समाज लगायतको सहभागिता रहेको थियो ।

न्यायिक प्रक्रियामा जनताको सहज पहुँच हुनु पर्नेमा जोड

न्यायिक प्रक्रियामा जनताको सहज पहुँच हुनु पर्नेमा नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाका प्रमुख प्रशान्त बिष्टले जोड दिनु भएको छ ।

डिसिएको सहयोग र इन्सेक नेपालगञ्जको आयोजना तथा जिल्ला प्रहरी कार्यालयको सहकार्यमा असार २० गते नेपालगञ्जमा आयोजित नागरिकको न्यायमा पहुँचका लागि प्रहरी र न्यायिक समितिको जिम्मेवारी र भूमिका विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रममा बोल्दै बिष्टले उक्त कुरा बताउनु भएको हो । यस कार्यक्रमले न्यायिक समिति, जनप्रतिनिधि र प्रहरीबिच समन्वय र सहकार्य हुने बिष्टको भनाई छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका एसपी श्यामकृष्ण अधिकारीले कानुनको अज्ञानता क्षम्य नहुने बताउदै कानुनका बारेमा सबैले जानकार हुनु पर्ने बताउनु भयो । न्यायिक समिति र प्रहरीबिच सहकार्य समन्वय जरुरी भएको उहाँले बताउनु भयो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डिएसपी मधुसुधन न्यौपानेले न्यायिक प्रक्रियामा प्रहरीले प्रयोग गर्ने प्रचलित कानुन, बाँके जिल्लाको अपराधको अवस्था, मुलुकी ऐन फौजदारी कायविधि २०७४ अनुसूची १ मा भएका कार्य सम्पादनका बारेमा सहजिकरण गर्नु भएको थियो ।

अधिवक्ता सुनिलकुमार श्रेष्ठले न्यायिक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा न्याय सम्पादन गर्दा अपनाउनु पर्ने न्यायका साझा सिद्धान्तको बारे सहजीकरण गरेका थिए । अधिवक्ता श्रेष्ठले न्यायिक समितिले हेरेका, हेर्न मिल्ने र सिफारिस गर्नु पर्ने मुद्दाको अभिलेख राख्न सुझाव दिनु भयो ।

कोहलपुर नगरपालिकाकी उप-प्रमुखले न्यायको पहुँचमा आउन नसकेकालाई न्यायको प्रक्रियामा आउन सहज बनाउन योजनाका साथ काम गर्ने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा जिल्लाका नगर तथा गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष न्यायिक समितिका सदस्य, जिल्ला र इलाका प्रहरी कार्यालयका प्रहरीहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

थुनुवाहरूमाथि हुने यातना र मृत्युका घटनामा राज्य जवाफदेही हुनु पर्नेमा जोड

थुनुवाहरूमाथि हुने यातना र मृत्युका घटनामा राज्य जवाफदेही हुनु पर्नेमा जोड दिइएको छ ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, इन्सेक, एडभोकेसी फोरम लगायत संघ संस्थाहरूको आयोजनामा असार १२ गते यातना पीडितहरूको सहयोर्गाथ अन्तराष्ट्रिय दिवस २६ जुनका सन्दर्भमा आयोजित थुनुवाहरूमाथि हुने यातना र मृत्युका घटनामा राज्यको जवाफदेहिता कार्यक्रममा उच्च अदालत तुलसीपुर इजलास नेपालगञ्जका न्यायाधीश बामदेव ज्ञावलीले उक्त कुरामा जोड दिनु भएको हो ।

न्यायाधीश ज्ञवालीले थुनुवाहरूमाथि हुने यातना र मृत्युका घटनामा राज्यको जवाफदेहिता विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै कारागार सुधारका लागि सरकारले ल्याएका नीति तथा कार्यक्रमहरू औपचारिकतामा मात्र सिमित हुने गरेको बताउनु भयो ।

कारागार सुधारकालागि ल्याइएका जतिपनि नीति तथा कार्यक्रम र योजनाहरू छन ती सबै औपचारिकता पुरा गर्नमात्र ल्याइएको जस्तो देखिन्छ । कार्यक्षेत्रमा हालसम्म कारागार सुधारका लागि कुनैपनि उल्लेखनिय कार्य हुन नसकेको उहाँले भन्नु भयो ।

उच्च अदालत तुल्सीपुर नेपालगञ्ज इजलासका बरिष्ठतम् न्यायाधीस डा.रत्नबहादुर बागचन्दले नेपाल प्रहरीका हिरासतहरूमा दिइदै आएको शारिरीक यातनामा कमि आएको भएपनि मानसिक र अन्य यातनामा भने कमि आउन नसकेको बताउदै राज्यका जिम्मेवार निकायहरुले यसबारेमा सुधार गर्दै लैजानुपर्ने कुरा सुझाउनु भयो ।

उहाँले कुनै पनि घटनाको अनुसन्धानकै क्रममा सचेत र जिम्मेवारी बोधका साथ सहि अभिलेख गर्नसके नागरिकहरूलाई न्याय पाउने कुरामा विश्वास दिलाउन सकिने बताउनु भयो ।

जिल्ला अदालतका न्यायाधीश खडानन्द तिवारीले बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिकाहरूका मुद्दालाई छिटो छरितो रुपमा न्याय सम्पादन गर्नकालागि स्वयम् कसुरदार, अभियोजनकर्ता, कानुन व्यवसायी, प्रहरी सबैले भुमिका खेल्नुपर्ने बताउनु भयो । १ सय २० दिनमा फछ्यौट हुनुपर्ने कतिपय मुद्दाहरु एक वर्ष वितिसक्दा समेत फछ्यौट हुन नसक्नुमा न्यायलयमात्र होइन मुद्दामा सङ्लग्न अन्य पक्षहरूको पनि उत्तिकै भुमिका हुने हुँदा सबै गम्भिर भएर लाग्नु पर्ने बताउनु भयो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुर्यबहादुर खत्रीले राज्यले उपलब्ध गराएको स्रोत साधनको उच्चतम् प्रयोग गर्दै आम नागरिकहरूको मानव अधिकार उपभोगकालागि पहल गरिरहेको र मानव अधिकारको कुरा गर्दा नागरिकको आफ्नो दायित्वका बारेमापनि सचेत पार्दै लैजान सके मानव अधिकार संस्कृतिको विकासलाई सहयोग पुग्ने कुरा राख्नु भयो ।

जिल्लाका प्रहरी कार्यालयका एसपी श्यामकृष्ण अधिकारीले कुनैपनि अभियुक्तलाई बयानका क्रममा यातना नदिने बताउनु भयो । उहाँले मानव अधिकारका न्यूनतम् मुल्यमान्यतालाई आत्मसाथ गर्दै प्रहरी अघि बढिरहेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रमको उद्धेश्यमाथी प्रकाश पार्दै इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले विगत केहि वर्षदेखि कारागार भित्र हुने कैदी बन्दीहरूको मृत्युका घटनाले सबैलाई चिन्तीत बनाएकोले सरकारले यस तर्फ ध्यान दिनु पर्ने बताउनु भयो ।

संयोजक महतले इन्सेकको तथ्याङ्क अनुसार नेपालमा गत वर्ष ७४ जना कैदी बन्दीहरूले ज्यान गुमाएको तथ्य राख्दै, कारागार भित्रको मृत्युका घटनाले राज्यको नियन्त्रणमा रहेका नागरिकहरूको बाँच्न पाउने अधिकारको उल्लङ्घन भएको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग नेपालगञ्जका प्रमुख झङ्करबहादुर रावल, एडभोकेसी फोरमका बसन्त गौतम, कानुन व्यवसायी, पत्रकार, यातना पीडितलगायतले आफ्नो धारणा राख्नु भएको थियो ।

प्रदेश स्तरीय समीक्षा तथा जिल्ला प्रतिनिधिहरूसँग बैठक सुरू

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) लुम्बिनी प्रदेश कार्यालय नेपालगञ्जको आयोजनामा प्रदेश स्तरीय समीक्षा तथा जिल्ला प्रतिनिधिहरूसँगको अन्तरक्रिया कायक्रम असार ३ गते देखि नेपालगञ्जमा सुरू भएको छ ।

कार्यक्रममा इन्सेकद्वारा लुम्बिनी प्रदेशमा सञ्चालित मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रमको प्रभावकारीता र जिल्ला प्रतिनिधिहरूबिच जिल्लाको मानव अधिकारको समग्र अवस्थाका विषयमा समीक्षा गरिएको थियो ।

इन्सेक कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले विगत तीन वर्षदेखि सञ्चालन हुँदै आएको कार्यक्रमको अन्तिम चरणमा भएको बताउँदै कार्यक्रमको प्रभावकारीता, अवसर र चुनौतीका विषयमा समीक्षा गर्न सबै सहजकर्ता र जिल्ला प्रतिनिधिहरूलाई आग्रह गर्नुभयो ।

मनव अधिकार प्रलेख तथा पैरवी विभागका प्रमुख श्रीराम बजगाईले पीडितलाई न्यायको पहुँचमा पुऱ्याउनका लागि जिल्ला प्रतिनिधिहरूले खेलेको भूमिकालाई अभिलेखमा जोड दिनु पर्ने

बताउनु भयो ।

मानव अधिकार शिक्षा प्रमुख मदन पौडेलले स्थानीय नागरीकको शिक्षा, स्वास्थ्य, आवास र खाद्यको अधिकारका सवालमा माग दावी गरेका घटनाहरूमा कति सुनवाई भए, अपेक्षा अनरूप नतिजा आयो आएन हाम्रो पैरवीको सफताका विषयमा छलफल गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा व्यवस्थापन प्रमुख सुवेच्छा खडकाले प्रभावकारी र सरल रूपमा अगाडि बढाउनका लागि तीन वर्षमा भएका उपलब्धी, सिकाईहरू कसरी एकत्रित गर्न सकिन्छ सो विषयमा कार्यकमको समीक्षा गर्नुपर्ने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले यस अविधमा सिकाइ भएका र मागदावी गरेका कुराहरुलाई आगामी दिनमा कुन तरिकामा जाने भन्ने विषयमा जिल्ला प्रतिनिधि र सहजकर्ताहरुले सुझाव आवश्यक रहेको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा इन्सेक प्रदेश कार्यलयका कार्यक्रम अधिकृत सरस्वती मल्ल, प्रलेख अधिकृत विनोद पाण्डे, टेकनाथ आचार्यले सहजिकरण गरेका थिए ।

दिगो विकास र मानव अधिकार विषयक अन्तरक्रिया सम्पन्न

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, नेपालगञ्जको आयोजना तथा इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश कार्यालयको समन्वयमा दिगो विकास र मानव अधिकार विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम जेठ २७ गते नेपालगञ्जमा सम्पन्न भएको छ ।

कार्यक्रममा नेपालगञ्ज उपमनपाका निबर्तमान उपप्रमुख उमा थापाले नेपालगञ्ज उपमनपाले नगरको दिगो विकासका लागि गुणस्तरीय शिक्षा, लैगिंङक समानता , मर्यादित रोजगार, शहरी विकास र प्रयावरणमा बजेट छुट्टाएर काम गरेको बताउनु भयो ।

थापाले अहिले पनि नगरले दिगो विकासका सूचक पुरा गर्न बजेट छुट् याउन सक्ने भएकाले जनप्रतिनिधिहरू सँग समन्वय गरेर अगाडि बढ्न सुझाउनु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग नेपालगञ्जका प्रमुख झङ्गरबहादुर रावलले दिगो विकास र मानव अधिकारको बारेमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै दिगो विकासको मूल ध्येय भनेको पृथ्वीमा रहेका प्राकृतिक साधन स्रोत र बातावरण भावी पुस्ताकालागि पनि संरक्षण गर्ने, सबै प्रकारका गरिबी र भोकमरीको अन्त्य गर्ने र मर्यादा एवम समानता कायम गर्ने, प्रकृतिसँग सामन्जस्यता कायम गरी समृद्धि र समुन्नत जीवनको सुनिश्चिता गर्ने, शान्तिपुर्ण समन्यायिक र समावेशी समाजको निर्माण गर्ने , साझेदारीद्वारा दिगो विकासका कार्यसुचिहरूको कार्यान्वयन गर्ने लगायतको विषय पर्ने उल्लेख गर्नु भएको छ ।

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले दिगो विकास र मानव अधिकारको संरक्षणका लागि सबै क्षेत्रबाट गरिबी, भोकमरीको अन्त्य गर्ने, खाद्य सुरक्षा तथा उन्नत पोषण सुनिश्चिता गर्ने र दिगो कृषि प्रवर्द्धन गर्ने, सबै उमेर समूहका व्यक्तिकालागि स्वस्थ्य जीवन सुनिश्चिता गर्ने, गुणस्तरीय शिक्षा , स्वच्छ खानेपानी र सरसफाइ लगायतको विषयलाई समेटनु पर्ने भएकोले स्थानीय तहबाट नै यसको सुरूयात गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

अधिकारकर्मी कमला पन्तले दिगो विकासका कार्यक्रम गाँउगाँउमा लैजानु पर्ने बताउदै दिगो विकास लाई राष्ट्रको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा जोडिनु पर्ने बताउनु भयो ।

अधिकारकर्मी मैमुना सिद्धिकीले दिगो विकास अन्तरगत शिक्षाको अधिकार प्रमुख भएकोले अहिले पनि गुणस्तरीय र निशुल्क शिक्षा बाट बत्तिचत हुनु परेकोले यसलाई कार्यन्वयनमा लैजानु पर्ने बताउनु भयो ।

अधिकारकर्मी प्रकास उपाध्यायले दिगो विकासकालागि स्थानीय जनप्रतिनिधिहरू सचेत हुनु पर्ने र आधारभुत आवश्यकता परिपुर्ति गर्नकोलागि कार्ययोजना बनाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

अधिवक्ता बसन्त गौतमले दिगो विकासका नाममा बिनास गर्न नहुने बताउदै बाटो बनाउने नाममा डोजरले खन्ने, बन झ्छजंगल नास गर्ने प्रवित्तिलाई रोक्नु पर्ने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा मानव अधिकारकर्मी, कानुन व्यवसायी, जनप्रतिनिधि लगायतको उपस्थिति रहेको थियो ।

रोल्पा कारगारमा कैदी मृत्यु प्रकरण- अनुसन्धान अभियोजनदेखि कारगार प्रशासनबाट गम्भीर लापरवाही भएको निष्कर्ष

रोल्पा कारगारमा मृत्यु भएका सुन्दर हरिजन घटनाका सम्बन्धमा अनुसन्धान, अभियोजनदेखि कारगार प्रशासनको गम्भीर लापरवाही गरेको निष्कर्षसहित अध्ययन प्रतिवेदन सार्बजनिक गरेको छ ।

इन्सेक, एडभोकसी फोरम, उच्च अदालत बार एशोसिएशन, नेपालगञ्ज एफडब्लुएलडिद्वारा स्थलगत अनुगमन पश्चात जेठ २४ गते पत्रकार भेटघाट कार्यक्रम मार्फत प्रतिवेदन सार्बजनिक गरिएको छ ।

अपराध अनुसन्धान र अभियोजन गर्ने निकायसमेतको लापरवाहीका कारण हरिजनको मृत्यु भएको अध्ययन प्रतिवेदनले देखाएको छ ।

अपराध अनुसन्धान गर्ने निकाय, अभियोजनकर्ता, प्रतिरक्षि कानुन व्यवशायी र अदालत, नाबालक जोडिएको बिषयमा बाल न्याय प्रति संबेदनसील नभएको । पक्राउ परिसकेपछि उमेर खुल्ने प्रमाण पेश गर्नुपर्ने कानुनी ब्यवस्था रहेको र अदालतमा सुन्दर हरिजनले बयान गर्दा १७ वर्ष भनी आफ्नो उमेर बताएको अवस्थामा पनि त्यस उपर एकिन गरिएको नपाइएको ।

अध्ययन प्रतिवेदनमा कैदी/बन्दी एकले पाएको सजाय अर्कोले भोग्ने गरि कैदी पुर्जि र व्यक्तिसमेत साटिएको, पहिले नै थुनामुक्त हुनपर्ने कैदीको अस्वाभाविक मृत्यु भएको घटनाको सुक्ष्मरुपमा अनुसन्धान गरि दोषि उपर कानुन बमोजिम आवश्यक कारवाही र मृतक परिवारलाई उचित क्षतिपुर्तिको माग अध्ययन टोलीले गरेको छ ।

रोल्पा कारागारमा रहेका सुन्दर हरिजनको ०७९ जेठ ४ गते शौचालय भित्र झुण्डिएको अवस्थामा फेला परेपछि हरिजन मृत्युको घटना शंकाष्पद बनेको थियो ।

चोरी मुद्दाको कारण पुर्पक्षका लागी कारागार चलान भएका सुन्दर हरिजन अदालतको फैसला बमोजिम छुट्न पर्नेमा हरिजनको नामबाट हातहतियार खरखजना मुद्दाका विजय बिक्रम शाह छुटेको र कैद भुक्तानी गरि पहिले छुट्नु पर्ने सुन्दर हरिजनको रोल्पा कारागारमा मृत्यु भएको घटनालाई परिवार लगायत अधिकारकर्मीहरूले आशंकाको रुपमा लिएका थिए । पछिल्लो समय सुन्दर हरिजन मृत्यु प्रकरण राष्ट्रियरुपमा चासो र चिन्ताको विषय बनेको छ ।

नेपालका कारागार भित्र श्रृखलाबद्ध रुपमा भइरहेको कैदी/बन्दीको अस्वाभाविक मृत्युका घटनाले कारागार व्यवस्थापन र फौजदारी न्याय प्रणालीमा ब्यापक सुधार हुनुपर्ने र यसमा नेपाल सरकारले ठोस कार्ययोजना निर्माण गरि कार्यान्वयन गर्न आवश्यक रहेको प्रतिवेदनले सुझाएको छ ।

यसैगरी, अभियोग दर्ता गराउने बेलामा नै अनिवार्य रुपमा अभियुक्तको पहिचान खुल्ने गरि जन्म मिति सहितको परिचय पत्र राख्नु पर्ने र यो व्यवस्था कारागारका कैदी/बन्दीको हकमा पनि व्यवस्थित रुपमा लागु गरिनु पर्ने ।

कारागार प्रशासनको निगरानी, नियमन र प्रत्यक्ष नियन्त्रणमा रहेका कैदी, बन्दी सुन्दर हरिजन र विजय विक्रम शाह, आफूहरुले एक आपसमा भोगिरहेको सजाय समेतलाई सट्टापट्टा गर्ने कार्य उनीहरूले चाहेर मात्र सम्भव नभएको जनाइएको छ ।

यस घटनामा मुख्य पात्रकारुपमा सुर्खेत निवासी विजय विक्रम शाह देखिएकाले निजको तदारुकताका साथ खोज तलास गरि, घटनाको सत्य तथ्य पत्ता लगाई दोषी देखिएकाहरू उपर कानुनी कारवाही गरिनु पर्दछ ।

रोल्पा घटना एउटा प्रतिनिधि मुलक घटना हो । यस्ता घटनाहरु अन्यत्र पनि घटेका वा घटिरहेका हुन सक्छन् यसतर्फ सरोकारवाला निकाय सजक र सतर्क हुन जरुरी छ ।

मानव अधिकार समूह सदस्यहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) लुम्बिनी प्रदेश कार्यालयको सहकार्य र मानव अधिकार समूह राप्तीसोनारी गाउँपालिकाको आयोजनामा वडा स्तरीय मानव अधिकार समूहका सदस्यहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम जेठ ११ गतेका सम्पन्न भएको छ ।

मानव अधिकार समूह गाउँपालिका स्तरमा मात्र रहेकोले मानव अधिकार समूहको पहलले सबै वडामा मानव अधिकार समूह गठन गरेको छ ।

तालिमको उद्देश्य माथि स्पष्ट पार्दै इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले गाउँपालिकमा विगत चार वर्षदेखि निरन्तर कार्यक्रम चल्दै आएको र मानव अधिकार समूहले नागरिकको अधिकारकालागि धेरै काम गरेको बताउनु भयो ।

गठन भएका मानव अधिकार समूहका पदाधिकारीलाई मानव अधिकार, स्थानीय तहसँग कसरी समन्वय गरेर काम गर्न सकिन्छ लगायतको विषयमा जानकारी दिनकोलागि तालिमको आयोजना गरेको

संयोजक महतले बताउनु भयो ।

गाउँपालिकाका अध्यक्ष तप्तबहादुर पौडेलले मानव अधिकारको संरक्षण गर्ने दायित्व राज्यको भएकोले यसको पालना गर्न गराउन भूमिका निर्वाह गर्ने बताउनु भयो । मानव अधिकार समूहलाई समन्वय गरेर लैजाने प्रतिवद्धता पौडेलले जनाउनु भयो ।

गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष मनिसा सिंह थारुले विभिन्न संघ सस्थाको सल्लाह र सुझावलाई मनन गरी कार्य गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनु भयो ।

तालिममा सहजीकरण गर्दै राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग नेपालगञ्जका प्रमुख झङ्गरबहादुर रावलले मानव अधिकारका सैद्दान्तिक विषयका साथै आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक विषयमा छलफल गर्नु भएको थियो ।

उक्त तालिममा इन्सेक प्रदेश संयोजक भोला महत, कार्यक्रम फोकल पर्सन सरस्वती मल्ल, जिल्ला सहजकर्ता लक्ष्मी थारु, गाउँपालिका स्तरीय मानव अधिकार समुहका संयोजक धनी वलीले सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

कर्णाली प्रदेश

नेतृत्व विकास तथा पैरवी सम्बन्धी तीन दिने तालिम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) कर्णाली प्रदेश कार्यालयद्वारा सुर्खेतमा आयोजित नेतृत्व विकास तथा पैरवी सम्बन्धी तीन दिने तालिम असार ३१ गते सम्पन्न भएको छ ।

तालिम समापन कार्यक्रममा सुर्खेतका प्रमुख जिल्ला अधिकारी खगेन्द्रप्रसाद रिजालाले हाम्रो समाजमा नेता भनेको राजनीतिक गर्ने व्यक्ति मात्र नेता हुन अरु नेता बन्न सक्दैनन् भन्ने जुन चिन्तन छ त्यसलाई अन्त्य गरी जो कोही नेता हो र नेता बन्न सक्छ । नेतामा हुनुपर्ने गुण र शैलीको विकास गर्नुपर्नेमा जोड दिनु भयो ।

तालिममा सिकेका विषयलाई व्यवहारमा उतार्न सहभागिहरूलाई अनुरोध गर्दै प्रजिअ रिजालले सरकारको पहुँचमा नरहेका नागरिकहरूको आवाजलाई सरकारसम्म पुऱ्याउन मानव अधिकार रक्षकले सहयोग गर्नुपर्ने सुझाव दिनु भएको छ ।

अन्यायमा परेका पीडितलाई न्यायिक प्रकृयामा पुऱ्याउन मानव अधिकार रक्षकले सहयोग गर्नुपर्ने बताउँदै तालिममा सिकेका ज्ञानको आधारमा समाजमा नमुनायोग्य नेतृत्व र पैरवी गर्न प्रजिअ रिजालले सहभागिलाई शुभकामना दिनु भएको छ ।

सामाजिक विकास मन्त्रालय कर्णाली प्रदेशका सामाजिक विकास

महाशाखा प्रमुख अनिता ज्ञवालीले स्थानीय तहमा रहेका मानव अधिकारका सवाललाई समयमा सही तरिकाले पैरवी गर्नसके अधिकांश समस्या स्थानीय तहबाट समाधान हुने बताउनु भयो ।

तालिम असार २९ गतेबाट सुर्खेतको वीरेन्द्रनगरमा सुरु भएको थियो । तालिमको समापन सत्रमा इन्सेकका कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले असल नेतृत्वले घर, समाज र देश राम्रोसँग अगाडि बढाउन सक्ने बताउँदै सहभागिलाई असल नेतृत्व गर्नुपर्नेमा जोड दिनु भयो । समुदायमा धेरै समस्या हुनसक्ने बताउँदै समस्याको प्राथमिकीकरण गरी समुदायका साझा सवालमा पैरवी गर्न सहभागिलाई संयोजक सुवेदीले सुझाव दिनु भयो ।

इन्सेकले स्थापनाकालमा ठेला मजदुर, त्यसपछि कमैया मुक्ति अभियान, महिलाको राजनीतिमा सहभागिता, श्रमिकको ज्याला दर निर्धारण, संकटकाल र मानव अधिकार, शान्ति र लोकतन्त्र लगायतका विषयमा पैरवी गरेको संयोजक सुवेदीले जानकारी गराउनु भयो ।

दैलेख र सुर्खेतका पालिका तहका २८ जना मानव अधिकार रक्षक तालिममा सहभागि रहेका थिए ।

तालिममा मध्यपश्चिमाञ्चल विश्वविद्यालयका प्रध्यापक डा. अर्जुनबहादुर ऐडी, एसओएस वालग्रामका प्रिन्सिपल हरिहर बस्नेत, इन्सेक सुदुरपश्चिम प्रदेशका संयोजक खड्कराज जोसी, इन्सेक कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदी, कार्यक्रम संयोजक किरण पौडेल र कार्यक्रम अधिकृत परिस्कृत पौडेलले इन्सेक अभियान, नेतृत्व र नेतृत्व शैली सम्बन्धी आधारभूत अवधारणा, सामाजिक संरचना र नेतृत्वको सामाजिकीकरण, प्रभावकारी नेतृत्वमा हुनुपर्ने गुणहरू, समय, तनाव तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन, प्रभावकारी नेतृत्वमा हुनु पर्ने गुणहरू लगायतका विषयमा सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

मानव अधिकार निर्देशिका कार्यान्वयनको अवस्था विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न

वीरेन्द्रनगर नपाका प्रमुख मोहनमाया ढकालले वीरेन्द्रनगर नपाको समन्वयमा इन्सेकले तयार गरेको मानव अधिकार निर्देशिका कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता जनाउनु भएको छ ।

इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालय, सुर्खेतले असार २२ गते वीरेन्द्रनगरमा आयोजना गरेको वीरेन्द्रनगर नपाको मानव अधिकार निर्देशिका ०७७ र कार्यान्वयनको अवस्था विषयक कार्यक्रममा प्रमुख ढकालले यस्तो प्रतिबद्धता जनाउनु भएको हो ।

नगरप्रमुख ढकालले आगामी कार्यपालिकाको बैठकमा छलफल गरी मानव अधिकार निर्देशिका नगर सभाबाट पारित गरी कार्यान्वयनमा लैजाने उल्लेख गर्नु भयो । वीरेन्द्रनगर नपामा बसोबास गर्दै आएका भुमिहीनहरूको समस्या समाधान गर्न कठिनाई रहेपनि नगर सफासुन्दर र व्यवस्थित गर्न सबैपक्षको सहकार्यको खाँचो रहेको नगरप्रमुख ढकालले औंल्याउनु भयो । सीमान्तृकत समुदाय, विपन्न, दलित र महिलाका अधिकार स्थापित गर्न वीरेन्द्रनगर नपा तत्पर रहेको प्रमुख ढकालको भनाई थियो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग सुर्खेतका प्रमुख मानबहादुर कार्कीले मानव अधिकारको उल्लङ्घन राज्यबाट हुने चर्चा गर्दै वीरेन्द्रनगर नपाले संविधान प्रदत्त अधिकारहरू संरक्षण तथा सम्बर्द्धनका लागि मानव अधिकार निर्देशिका कार्यान्वयन गर्नको विकल्प नरहेको उल्लेख गर्नुभयो ।

कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्दै इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालय, सुर्खेतका संयोजक नारायण सुवेदीले वीरेन्द्रनगर नपाको समन्वयमा इन्सेकले तयार पारेको वीरेन्द्रनगर नपाको मानव अधिकार निर्देशिका कार्यान्वयन गर्न नवनिर्वाचित जनप्रतिनिधि नै लाग्नुपर्नेमा जोड दिनु भयो ।

स्थानीय तहमा मानव अधिकार संस्कृतिको प्रवर्धन गर्न, स्थानीय तहमा मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै विधिको शासन कायम गर्न सहयोग पुगोस भनि वीरेन्द्रनगर नपाको मानव अधिकार निर्देशिका बनाउन इन्सेकले सहजीकरण गरेको संयोजक सुवेदीले बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा वीरेन्द्रनगर नपा-३ का वडाध्यक्ष विनोदसिं विष्ट र ८ नम्बरका वडाध्यक्ष टिकाराम शर्माले मानव अधिकार निर्देशिका कार्यान्वयन गर्न आफूहरू प्रतिबद्ध भई लाग्ने बताउनुभयो ।

यस्तै भुमिअधिकार मञ्च सुर्खेतका अध्यक्ष राजेन्द्र शर्माले वीरेन्द्रनगर नपाका भुमिहीनहरूले भोग्दै आएको समस्या समाधान र उनीहरुको अधिकार स्थापित गर्न वीरेन्द्रनगर नपाले चासो नदिएको बताउनु भयो । कार्यक्रममा मध्यपश्चिम विश्वविद्यालयका उपप्रध्यापक ललितजंग शाहीले वीरेन्द्रनगर नपाको मानव अधिकार निर्देशिका र कार्यान्वयनको अवस्थाका विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा गैरसरकारी संस्था महासंघका कर्णाली प्रदेश इन्चार्ज घनश्याम केसी, नेपाल पत्रकार महासंघ सुर्खेत शाखाका अध्यक्ष ललित बसेल, अधिवत्ताद्वय मातृकाप्रसाद खनाल, गीता कोइराला, अधिकारकर्मी सर्मिला विसी, भुपेन्द्र कडेंल र मानव अधिकार समुह वीरेन्द्रनगरका संयोजक लक्ष्मी शर्मा लगायतले बोल्नु भएको थियो ।

इन्सेक प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीको अध्यक्षतामा सम्पन्न कार्यक्रममा जनप्रतिनिधि, नागरिक संस्थाका प्रमुख एवम प्रतिनिधि, संचारकर्मी, अधिकारकर्मी र कानुन व्यावसायीहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

मानव अधिकार अवस्थाका विषयमा संचारकर्मीसँग अन्तरक्रिया

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) को आयोजना र नेपाल पत्रकार महासंघ सुर्खेत शाखाको समन्वयमा मानव अधिकार अवस्थाका विषयमा संचारकर्मीसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम असार ७ गते वीरेन्द्रनगरमा सम्पन्न भएको छ ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग सुर्खेतका प्रमुख मानबहादुर कार्कीले आयोगको सूचनाको स्रोत मिडिया भएको र प्रकाशित समाचारका आधारमा उजुरी दर्ता गर्न सकिने भएकाले मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटना प्रकाशन गर्दा ध्यान दिन सुझाव दिनु भयो । मानव अधिकारका विषयमा समाचार प्रकाशन गर्ने पत्रकारलाई आयोगले पुरस्कृत गर्ने र कर्णालीका पत्रकारलाई आगामी दिनमा मानव अधिकारका सवालमा तालिम दिने योजना रहेको जानकारी गराउनु भयो ।

कार्यक्रममा मध्यपश्चिमाचल विश्व विद्यालयका उपप्राध्यापक यूवराज शर्माले छापा माध्यममा मानव अधिकार विषयमा अध्ययन प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नु भएको थियो । सुर्खेतबाट प्रकाशित युगआह्वान र साझा विसौनीमा एक महिनामा प्रकाशित मानव अधिकार सम्बन्धि समाचारलाई उपप्रध्यापक शर्माले विश्लेषण गर्नु भएको थियो ।

शर्माको विश्लेषणमा युगआह्वानले एक महिनामा आठ प्रतिशत र साझा विसौनीले ११ प्रतिशत मानव अधिकारसँग सम्बन्धित समाचार प्रकाशन गरेको प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा नेपाल पत्रकार महासंघका केन्द्रिय सदस्य दिपेन्द्र शर्माले मानव अधिकार उल्लङघनका घटना किन हुन्छन भन्ने विषयमा अध्ययन गर्नु पर्ने सुझाव दिनु भयो ।

नेपाल पत्रकार महासंघका कर्णाली प्रदेश अध्यक्ष देविराम देवकोटाले ग्रामिण क्षेत्रमा भएका मानव अधिकारसँग सम्बन्धित समाचार उठान गर्नु पर्नेमा जोड दिनु भयो । अबका दिनमा मानव अधिकार विट पत्रकारिता सुरुवात गर्नु पर्ने सुझाव दिनु भयो ।

मानव अधिकार समूह सुर्खेतका अध्यक्ष लक्ष्मी शर्माले संविधानमा निशुल्क शिक्षा, स्वच्छ खानेपानी लगायतका अधिकारको सुनिश्चितता गरेको भएपनि नागरिकले आधारभुत आवश्यकता उपभोग गर्न नपाएको बताउनु भयो ।

इन्सेकका कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले विभिन्न सूचकका आधारमा कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकार अवस्था अन्य प्रदेशको तुलनामा कमजोर रहेको बताउनु भयो ।

कर्णालीमा आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकार, महिला र बाल अधिकार, जातीय छुवाछुत, संक्रमणकालीन न्याय, अपाङ्गताको सवाल, यौनिक अल्पसंख्यक, प्राकृतिक प्रकोप, मानव अधिकार रक्षकको अवस्था, आदिवासी जनजातीका सवालमा मिडियाले आगामी दिनमा थप प्रभावकारी रुपमा उठान गर्नुपर्नेमा जोड दिनु भयो ।

नेपाल पत्रकार महासंघ सुर्खेत शाखाका अध्यक्ष ललित बसेलले हामीसँग यस विषयमा समाचार लेख्ने रुचि भएपनि फलोअप गर्ने बानी नभएको बताउनु भयो ।

कार्यक्रमका अन्य सहभागि संचारकर्मीले आगामी दिनमा यस्ता कार्यक्रम सम्पादक र समाचार अपरेटरलाई राखेर गर्नुपर्ने, संचारकर्मीलाई मानव अधिकारका विषयमा तालिम उपलब्ध गराइनु पर्ने सुझाव दिनु भएको छ ।

छापा माध्यमका साथसाथै एफएम र टेलिभिजनमा पनि मानव अधिकारका सवालले प्राथमिकता पाए नपाएको सम्बन्धमा अध्ययन गरिनु पर्ने र यस्ता कार्यक्रम निरन्तर गरिनु पर्ने सुझाव सहभागिहरूले दिनु भएको थियो ।

प्रदेश स्तरीय बार्षिक समीक्षा तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) कर्णाली प्रदेश कार्यालय, सुर्खेतको आयोजनामा प्रदेश स्तरीय समीक्षा तथा जिल्ला प्रतिनिधिहरूसँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम असार ४ गते सम्पन्न भएको छ ।

इन्सेकद्वारा कर्णाली प्रदेशमा सञ्चालित कार्यक्रमको प्रभावकारीता र जिल्ला प्रतिनिधिहरूबीच जिल्लाको मानव अधिकारको समग्र अवस्थाका विषयमा ०७९ असार ३ र ४ गते समीक्षा गरिएको थियो ।

कार्यक्रमको उदघाटन सत्रमा अनलाइनमार्फत जोडिनु भएका इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले

विगत तीन वर्षदेखि सञ्चालन हुँदै आएको कार्यक्रम अन्तिम चरणमा भएको बताउँदै कार्यक्रमको प्रभावकारीता, अवसर र चुनौतीका विषयमा समीक्षा गर्न सबै सहजकर्ता र जिल्ला प्रतिनिधिहरूलाई आग्रह गर्नुभयो ।

मानव अधिकार प्रलेख तथा पैरवी विभागका प्रमुख श्रीराम बजगाईले पीडितलाई न्यायको पहुँचमा पुऱ्याउनका लागि जिल्ला प्रतिनिधिहरूले खेलेको भूमिकालाई अभिलेख गर्नुपर्नेमा जोड दिनु भयो ।

मानव अधिकार शिक्षा प्रमुख मदन पौडेलले स्थानीय नागरिकको शिक्षा, स्वास्थ्य, आवास र खाद्यको अधिकारका सवालमा माग दावी गरेका घटनाहरूमा कति सुनुवाई भए, अपेक्षा अनुरूप नतिजा आयो आएन हाम्रो पैरवीको सफलताका विषयमा छलफल गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा व्यवस्थापन प्रमुख सुभेच्छा खडकाले प्रभावकारी र सरल रूपमा अगाडि बढाउनका लागि तीन वर्षमा भएका उपलब्धी, सिकाईहरू कसरी एकत्रित गर्न सकिन्छ सो विषयमा कार्यकमको समीक्षा गर्नुपर्ने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेक कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले यस अवधिमा सिकाई भएका र मागदावी गरेका कुरालाई आगामी दिनमा कुन तरिकामा जाने भन्ने विषयमा जिल्ला प्रतिनिधि र सहजकर्ताको सुझाव आवश्यक रहेको बताउनुभयो ।

दुईसम्म संचालित समीक्षा कार्यक्रममा जिल्ला सहजकर्ता तथा जिल्ला प्रतिनिधिले कार्यक्रमको प्रभावकारीता, कार्यक्रमको सिकाई, चुनौती र आगामी दिनमा इन्सेकले उठाउनु पर्ने सवालका विषयमा समूहगत छलफल गर्नु भएको थियो । इन्सेकको पहलमा पीडितले न्याय पाएका र मानव अधिकार समूहले गरेका मागदावीका आधारमा सम्बोधन भएका सफलताका कथाका विषयमा समीक्षा कार्यक्रममा छलफल गरिएको थियो ।

कर्णाली प्रदेशका सुर्खेत, दैलेख, सल्यान जाजरकोट र कालिकोटमा संचालन भएको मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका थिए । दुई दिने समीक्षा तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रममा कर्णाली प्रदेशका जुम्ला, कालिकोट, दैलेख, सुर्खेत जाजरकोट र सल्यान जिल्लाका जिल्ला प्रतिनिधि र जिल्ला सहजकर्ताको सहभागीता रहेको थियो ।

आत्मरक्षा विषयक तीन दिने प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम सुरु

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) कर्णाली प्रदेश कार्यालय, सुर्खेतको आयोजनामा आत्मरक्षा विषयक तीन दिने प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम जेठ १३ गते वीरेन्द्रनगरमा सुरु भएको छ ।

तालिम उदघाटन सत्रमा कर्णाली प्रदेश प्रहरी कार्यालयका निमित्त प्रमुख हिराबहादुर पाण्डेले यस अभियानलाई गाउँ गाउँमा पुऱ्याउन नेपाल प्रहरीका विभिन्न यूनिटले सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनु भएको छ । सबै व्यक्ति यस विषयमा सचेत भई सरोकारवाला निकायलाई झकझकाउनु पर्ने निमित्त प्रमुख पाण्डेले

सुझाव दिनु भएको छ ।

कार्यक्रममा कर्णाली प्रदेश सरकारको मानव अधिकार समिति सदस्य तथा मानव अधिकार समूहका अध्यक्ष लक्ष्मी शर्माले समाजमा किशोरी तथा छोरीहरु असुरक्षित बन्दै गएको अवस्थामा सबैले आत्मबल दरो बनाई हिंसा बाहिर ल्याउनु पर्नेमा जोड दिनु भयो ।

कार्यक्रममा मानव अधिकार रक्षक सञ्जाल कर्णाली प्रदेशका सह-संयोजक मधुरानी ढकालले हातमा अधिकार भएकाहरू नै बलात्कार घटनामा संलग्नलाई बचाउन लाग्ने गरेको बताउनु भयो । सबै जना आफ्नो ठाउँबाट जिम्मेवार हुन नसक्दा समाजमा बालिका तथा किशोरी असुरक्षित भएको बताउँदै सबैले प्रहरी प्रशासनलाई निष्पक्ष रुपमा अनुसन्धान गरेर न्याय दिलाउन सहयोग गर्नु पर्नेमा उहाँले जोड दिनु भयो । यस आत्मरक्षा सम्बन्धि तीन दिने तालिमले सहभागिलाई उचित सीप सिकाई यस्ता घटना न्यूनीकरण गर्न सहयोग पुग्ने उहाँले विश्वास व्यक्त गर्नु भयो ।

कार्यक्रमको उदघाटन सत्रमा इन्सेकका कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले किशोरी, बालिका र महिला घरपरिवार, विद्यालय र कार्यक्षेत्रमा असुरक्षित भएको बताउँदै सुरक्षित बनाउनका लागि आत्मरक्षा विषयक तालिम संचालन गरेको बताउनु भयो । यस विषयमा स्थानीय तह, प्रहरी र प्रशासनसँग समन्वय गरी अभियानका रुपमा आत्मरक्षाका विषयमा गाउँगाउँमा कार्यक्रम लगिने संयोजक सुवेदीले जानकारी दिनु भयो ।

दैलेख र सुर्खेतका तीन पालिकाबाट २७ जना दलित तथा महिला र किशोरी सहभागि भएको तालिममा हिंसाका प्रकार, आत्मरक्षाको महत्व, आत्म जागरण र हिंसा न्यूनीकरण गर्न कानुनी प्रावधान लगायतका विषयमा रचना सुनार, सजना सुनार र हिक्मत बहादुर नेपालीले सहजीकरण गर्नु हुने परियोजना संयोजक किरण पौडेलले जानकारी दिनु भएको छ ।

सुदूरपश्चिम प्रदेश

नागरिकको न्यायमा पहुँचका लागि न्यायिक र अर्धन्यायिक निकायको जिम्मेवारी र भूमिका विषयक अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीको आयोजनामा नागरिकको न्यायमा पहुँचका लागि न्यायिक र अर्धन्यायिक निकायको जिम्मेवारी र भूमिका विषयक अन्तरक्रिया असार २८ गते धनगढीमा सम्पन्न भएको छ ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले स्थानीय तहको न्यायिक समिति, प्रहरी प्रशासन, जिल्ला बार, जिल्ला प्रशासन, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, गैर सरकारी संस्था माहासंघ तथा मानव अधिकारको क्षेत्रमा काम गर्ने सबै संघसंस्थाबिच समन्वय र सहकार्यमा बुद्धि गर्ने, नागरिकहरुको न्यायमा पहुँच पुऱ्याउने र न्यायिक निकायलाई पीडितमैत्री बनाउने उद्देश्यले कार्यक्रमको आयोजना गरिएको बताउनु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्य न्यायधिवक्ता कुलानन्द उपाध्यायले स्थानीय सरकारको न्यायिक समितिकको काम,

कर्तव्य, अधिकार र जिम्मेवारी तथा न्याय सम्पादन गर्दा अपनाउनु पर्ने सिद्धान्तहरु बारेमा पस्तुतीकरण गर्नु भएको थियो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डिएसपी वेदप्रकाश जोशीले महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक सेवा केन्द्रमा आउने मुद्दा र जिल्ला प्रहरी कार्यालयको अपराध, अनुसन्धान शाखामा आउने मुद्दाको घटनाको प्रकृति अनुसार कानुनी प्रकृयाका बारेमा जानकारी गराउनु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका मानव अधिकार अधिकृत गणेशराज जोशीले न्यायिक निकायमा पीडित भन्दा राजनीतिक प्रभावको कारण आरोपितको पक्षमा बढी वकालत हुने हुँदा पीडितले न्यायिक निकायसम्म पुग्न समस्या भएको कारण सबै न्यायिक निकायलाई पीडितमैत्री बनाउन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

धनगढी उपमहानगरपालिकाका उपप्रमुख कन्दकला रानाले न्यायिक निकायमा पीडितले उजुरी दर्ता गर्दै आउनु भएको भएपनि आरोपितलाई छलफलका लागि बोलाउँदा बोलाएको समयमा उपस्थित नभइ दिदा न्याय सम्पादनमा समस्या आउने र पीडितले न्यायिक समितिप्रति विस्वास नगर्ने अवस्था आइरहेको बताउनु भयो ।

पुर्नवास नगरपालिकाका उपप्रमुख भुलिया रानाले न्याय सम्पादनको प्रकृया थाहा नभएको कारण पीडितलाई समयमा न्याय दिलाउन नसकिएको बताउनु भयो ।

धनगढी उपमहानगरपालिकाका प्रशासकीय अधिकृत सुरेन्द्रसिंह कार्कीले स्थानीय न्यायिक समितिबाट फैसला भएको मुद्दा कार्यान्वयनमा ल्याउन समस्या भएको बताउनु भयो ।

प्रदेशस्तरीय कार्यक्रम समीक्षा तथा अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यलय, धनगढीको आयोजनामा सुदूरपश्चिम प्रदेशस्तरीय कार्यक्रम समीक्षा तथा अन्तरक्रिया गोष्ठी असार ४ गते धनगढीमा सम्पन्न भएको छ ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशमा सञ्चालित मानव अधिकार शिक्षाको अवस्था, कार्यक्रमको प्रभावकारीता तथा मानव अधिकार अवस्थाका बारेमा सहजकर्ता र जिल्ला प्रतिनिधीहरुसँग वार्षिक समीक्षा तथा अन्तरक्रिया सम्पन्न गरिएको हो ।

इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले कार्यक्रमको उदघाट सत्रमा भर्चुयोल माध्येमबाट विगत तीन वर्षदेखि सञ्चालन हुँदै आएको मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रमको अन्तिम चरणमा भएकोले कार्यक्रमको प्रभावकारीता, अवसर र चुनौतीका विषयमा गहन रुपमा छलफल तथा समीक्षा गर्न सहजकर्ता र जिल्ला प्रतिनिधिहरूलाई आग्रह गर्नु भयो ।

उहाँले भन्नु भयो– 'काम गर्ने दौरानमा आइपरेका चुनौती र सिकाई तथा अवसरहरुलाई सहजकर्ता र जिल्ला प्रतिनिधीहरु बीच अनुभव आदान प्रदान हुन आवश्यक छ। यसले इन्सेकको आगामी कार्यक्रम ओजनामा सजिलो बनाउने छ ।'

मानव अधिकार प्रलेख तथा पैरवी विभागका प्रमुख श्रीराम बजगाईले मानव अधिकार प्रलेख तथा पैरवी परियोजना अन्तर्गत रहेका सूचकहरुलाई पुरा गर्न पीडितको न्यायमा पहुँच पुऱ्याउनका लागि जिल्ला प्रतिनिधिहरूले खेलेको भूमिकालाई अभिलेख गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

मानव अधिकार शिक्षा विभागका प्रमुख मदन पौडेलले स्थानीय नागरिकको शिक्षा, स्वास्थ्य, आवास र खाद्यको अधिकारका सवालमा मागदावी गरेका घटनाहरूमा कति सुनुवाई भए, अपेक्षा अनुरूप नतिजा आयो आएन र कार्यक्रमले पारेका प्रभाव तथा सफलताका कथाका सन्दर्भमा समीक्षा गोष्ठीमा छलफल गर्न आग्रह गर्नु भयो ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले मानव अधिकार शिक्षा र मानव अधिकार प्रलेख तथा पैरवी कार्यक्रम अन्तर्गत तीन वर्षको अवधिमा सम्पन्न गरिएका गतिविध र त्यसले पारेको प्रभावका बारेमा समीक्षा गोष्ठीमा छलफल गरिएको बताउनु भयो ।

हिंसा पीडित महिलालाई इन्सेकद्वारा आर्थिक सहयोग प्रदान

लम्कीचुहा नगरपालिका-८ बचैलाकी ३० वर्षीया हिंसा पीडित महिला जनपुरा देवकोटालाई इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीले जेठ १७ गते आर्थिक सहयोग प्रदान गरेको छ ।

हिंसा पीडित महिलाको आर्थिक अवस्था कमजोर भएको कारण उपचार गर्न र न्यायिक प्रक्रियामा जान समेत समस्या भएको भन्दै सहयोगका लागि लम्कीचुहा नगरपालिका–८ वडा कार्यालयको सिफारिसमा मानव अधिकार सहायता कक्ष अन्तर्गत इन्सेकले १० हजार रुपियाँ सहयोग प्रदान गरिएको हो ।

पीडित देवकोटालाई जेठ १० गते राती लम्कीचुहा नगरपालिका-८ बचैलाका नातेदार ३२ वर्षीय प्रेमप्रसाद जैसीले घरायसी विवादका कारण मरणासन्न हुने गरी कुटपिट गरी घाइते बनाएको आरोपमा पीडित पक्षले जेठ ११ गते ईलाका प्रहरी कार्यालय, लम्कीमा उजुरीका दिनु भएको थियो ।

उजुरीपश्चात आरोपितलाई गिरफ्तार गरी कानुनी प्रक्रिया अगाडि बढेको भएपनि कुटपिटबाट गम्भिर घाइते हुनु भएकी जनपुराको आर्थिक अभावका कारण धनगढीस्थित निसर्ग अस्पतालमा उपचार गर्न समस्या भएको पीडितकी दिदी अम्पुरा पाण्डेले इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालयमा उपस्थित भएर बताउनु भयो ।

कुटपिटबाट घाइते हुनु भएकी पीडित महिलाको आर्थिक अवस्था कमजोर भएकै कारण उपचारमा समस्या नहोस र न्याय पाउनका सहज होस भन्नका लागि इन्सेकले आर्थिक सहयोग गरेको इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले बताउनु भयो ।

आर्थिक समस्याका कारण उपचार गराउन समस्या भएको समयमा इन्सेकले गरेको सहयोगका कारण वहिनीको उपचार गराउन सहज भएको भन्दै पीडितकी दिदी पाण्डेले धन्यवाद दिनुका साथै न्यायिक प्रक्रियामा पनि सहयोगको अनुरोध गर्नु भएको छ ।

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

२०७९ जेठ २३ गते

पीडितको न्यायको अधिकार सुनिश्चित गर !

नेकपा माओवादीका कार्यकर्ताले यात्रु बसमा विद्युतीय धराप विष्फोट गराएर ४२ जनाको मृत्यु र ६८ जना घाइते भएको दुर्दान्त बाँदरमुढे घटनाको आज १७ वर्ष भएको छ । साविक कल्याणपुर गाविस-१ र ४ को सीमानामा पर्ने बाँदरमुढे खोलामा ना १ ख ३२४५ नं. को बसमा २०६२ जेठ २३ गते विद्युतीय धराप विष्फोट गराउँदा सर्वसाधारण र निशस्त्र सुरक्षाकर्मीको मृत्यु भएको थियो ।

बाँदरमुढे घटनालगत्तै २०६२ जेठ २३ गते नेकपा (माओवादी) का अध्यक्ष प्रचण्डद्वारा जारी विज्ञप्तिमा घटनामा संग्लनता स्वीकार गर्दै छानबिन गरी सत्य तथ्य सार्वजनिक गर्ने प्रतिबद्धता गरिएको थियो ।

सशस्त्र द्वन्द्वको अन्त्य गर्न २०६३ मङ्सिर ५ गते विस्तृत शान्ति सम्झौतामार्फत गरिएका प्रतिबद्धताहरूमध्ये द्वन्द्वपीडितका न्यायसम्बन्धी सवालहरू आजसम्म पनि सम्बोधन भएनन् । शान्तिपूर्ण समाज स्थापनाको लक्ष्य पुरा भएको छैन । द्वन्द्वपीडितहरूको न्याय निरूपण, परिपूरण, न्याय तथा संस्थागत सुधारमार्फत द्वन्द्वको शान्तिपुर्ण समाधान गर्नुपर्ने दायित्व जस्ताको त्यस्तै छ ।

बाँदरमुढे लगायत सशस्त्र द्वन्द्वसँग सम्बन्धित गम्भीर मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनामा न्याय तथा परिपूरणका बारेमा उल्लेख गरिएको छ । राजनीतिक प्रणाली अवलम्बनको अभ्यास परिवर्तन गरे पश्चात तत्कालिन माओवादी हाल नेकपा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले विभिन्न समयमा पीडितलाई न्याय प्रदान गर्ने प्रतिबद्धता दोहोऱ्याइरहने क्रम चलेको भए पनि पीडाको दुर्दान्त अवस्थाबाट पीडितलाई मुक्ति मिलेको छैन ।

घटनाको निरूपण गर्न अपनाइएको नीतिगत तथा कानुनी संरचनाको अपूर्णता र गन्तव्यहिनता, उपयोगको व्यवहार र राजनीतिक शक्तिहरूको दाउपेचका कारण घटनाको सत्य पहिचान, परिपूरण र न्यायका विषयप्रति सन्देह पैदा भएको छ । विस्तृत शान्ति सम्झौता, निरन्तरका सार्वजनिक भएका प्रतिबद्धता तथा सङ्क्रमणकालीन न्यायको सवालमा सर्वोच्च अदालतको फैसलाहरूलाई ध्यान दिई पीडितको न्यायको अधिकार सुनिश्चित गर्न हामी नेपाल सरकारसँग माग गर्दछौँ ।

डा. इन्दिरा श्रेष्ठ
अध्यक्ष

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

इन्सेक बुलेटिन

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषा: २७२६, काठमाडौं, फोन: ५२१८७७०, फ्याक्स: ५२१८२५१
इमेल: insec@insec.org.np, वेबसाइट: www.insec.org.np, www.inseconline.org